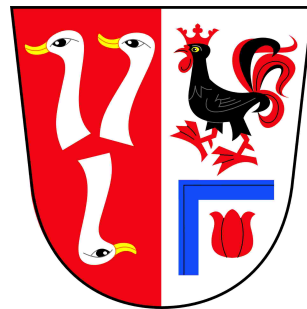

Lužanský občasník

Ročník 18

číslo 35

červen 2022 – listopad 2022

Pro občany Lužan, Dlouhé Louky, Zeleného a Zelené Hory

ZDARMA

SLOVO STAROSTKY

Vážení spoluobčané,

scházíme se společně na přelomu června a července a pro nás zastupitele je to v letošním roce období rozhodování, zda půjdeme do dalšího volebního období ve stejném složení – Sdružení nezávislých kandidátů – Lužany jako v roce 2018. Samozřejmě je potřebné doplnit člena zastupitelstva o zástupce Dlouhé Louky po zemřelém panu Luboši Šaškovi. Jako vhodného spolupracovníka jsme získali pana Roberta Šimonovského. A k obměně došlo také u zástupce Zelené Hory, kdy pana Romana Janotu vystřídá pan Josef Běl. Ostatní členové kandidátky zůstávají stejní. Program tohoto sdružení na příští čtyři roky naleznete ve vývěsce obecního úřadu.

O tom, jak úspěšné zastupitelstvo ve volebním období je a jak ho vnímají spoluobčané, svědčí především jeho práce, ne jeho sliby v předvolebním programu. Myslím, že se nám během těch posledních čtyřech let leccos povedlo. Za největší úspěch považujeme úspěšné dokončení veškerých inženýrských prací na nové bytové výstavbě, což mnohdy nebylo vůbec lehké. Hodně práce odvedl zejména místostarosta pan Karel Kalčík, který se dokázal vždy domluvit a zkoordinovat veškeré práce se zúčastněnými firmami, případně stavebníky. Tímto bych mu chtěla moc poděkovat. Poděkovat chci ale také všem zastupitelům, kteří při jednáních vždy dokázali věcně diskutovat a věřím, že mnoho souhlasných usnesení vedlo k tomu, že jsou naše obce zase o něco hezčí, vybavenější a občané spokojenější. Panu Františku Berkovi chci poděkovat za vstřícná vzájemná jednání týkající se obce Zelené.

Moje poděkování patří i zástupcům SDH Lužany, výjezdové jednotce hasičů, SDH Dlouhá Louka, TJ Sokol Lužany, Ochotnickému kroužku Lužany, kulturní komisi, ženám z Dlouhé Louky, mysliveckému sdružení, šipkovému oddílu „Běsníci komáři“, organizátorům Lužanské „50“, Nadaci Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových, zkrátka všem, kteří se jakoukoliv akcí podílejí na kulturním a sportovním programu našich obcí, nebo přispějí brigádnickou činností. Bez vás by to byly možná jen hezké, ale nudné vesnice. Poděkování patří i vám všem, našim

spoluobčanům, za to, jak udržujete své domy, předzahrádky i zahrady, to vše společně s veřejným prostorem vytváří celkový vzhled obcí.

Zatím vidíme, že se kulturní akce po covidu jen pomalu rozjíždí, zejména starší spoluobčané zatím s účastí váhají a tak budeme doufat, že se situace zlepší a až bude v roce 2024 další setkání rodáků, budeme se zase dívat na zcela zaplněný sál a těšit se ze zájmu lidí o společné setkávání.

Před námi je stále ještě mnoho práce, stále je co měnit, vylepšovat, rekonstruovat, atd., atd. Věříme, že v této nelehké době, v době drahých materiálů, služeb a zaneprázdněných firem, se najde cesta, jak hospodárně a kvalitně naplánované budoucí akce provést.

Přeji si na závěr, nehladě na to, jak dopadnou volby do zastupitelstva obce, aby se nadále naše obce zásluhou nového zastupitelstva zvelebovaly, aby byly plné kultury, sportu, a aby byly plné pohodových spoluobčanů.

Věra Petrželková

Co najdete v tomto čísle Lužanského občasníku:

Dětský bál	7
Výlet Loket – Karlovy Vary	8-11
Demolice čp. 40 – Lužany	17
Historie železnice	26-27

Příští číslo vyjde v prosinci.

Uzávěrka příspěvků 15. prosince 2022.

Vydává OÚ Lužany

ZPRÁVY Z OBECNÍHO ÚŘADU

MNOŽSTVÍ ODPADU ZA ROK 2021

DRUH ODPADU	MNOŽSTVÍ
Jiné motorové, převodové a mazací oleje	0,027 t
Obaly obsahující zbytky nebezpečných látek	0,11 t
Pneumatiky	0,55 t
Vyřazené organické chemikálie	0,055 t
Olověné akumulátory	0,06 t
Měď, bronz, mosaz	0,1496 t
Hliník	0,309 t
Železo a ocel	20,513 t
Kabely	0,0305 t
Stavební materiály obsahující azbest	0,05 t
Papír a lepenka	13,292091 t
Sklo	12,70946 t
Oděvy	1,074 t
Jedlý olej a tuk	0,174 t
Barvy, lepidla a pryskyřice	0,35 t
Jiná nepoužitelná léčiva	0,002 t
Plasty	15,267181 t
Kovy	5,841 t
Biologicky rozložitelný odpad	104,86 t
Směsný komunální odpad	125,840607 t
Objemný odpad	50,18 t

Uvedená čísla nám ukazují, jak si vedeme v třídění odpadů. Při počtu obyvatel 667 zjistíme, že každý obyvatel vytrídil 19,92 kg papíru, 19,05 kg skla a 22,88 kg plastů. Pro srovnání - každý Čech v průměru za rok 2021 vytrídil 22,5 kg papíru, 15,2 kg skla a 16,8 kg plastů.

PŘÍJMY A VÝDAJE ODPADOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ ZA ROK 2021

PŘÍJMY

Poplatky od občanů	482 250,- Kč
Poplatek za železný šrot	15 899,- Kč
Poplatek za zpětný odběr elektro	3 516,- Kč
Výnosy ze sběru textilu	800,- Kč
Odměna od EKO-KOMu	151 972,- Kč
Příjmy celkem:	600 437,- Kč

VÝDAJE

Komunální odpad	486 158,- Kč
Papír, plast, sklo	221 587,- Kč
Biologický odpad	54 484,- Kč
Velkoobjemový odpad	93 744,- Kč
Nebezpečný odpad	25 531,- Kč
Výdaje celkem:	881 504,- Kč

STARÉ PNEUMATIKY

V letošním roce uzavřela Obec Lužany s firmou GREEN LOGISTIC smlouvu o zpětném odběru použitých pneumatik. Proto s likvidací pneumatik nemusíte již čekat na sběr nebezpečných odpadů, který probíhá 2x ročně (příští svoz bude v sobotu 8. října 2022), ale můžete je odevzdat na sběrném místě na nádraží u skladové budovy. Sběrné místo je otevřeno vždy první sobotu v měsíci od 8,00 do 10,00 hodin. Firma použité pneumatiky bezplatně pak od obce odebere.

ÚPRAVY BŘEHOVÝCH POROSTŮ

Na konci roku 2021 došlo „slovy úředníka“ k zásahu do významného krajinného prvku při údržbě břehových porostů drobného vodního toku v ř. km 0,45 – 1,1 v k. ú. Lužany u Přestic, který je levobřežním přítokem Úhlavy. Přeloženo do naší mluvy – na „Slané vodě“ v blízkosti lužanského rybníka bylo odstraněno asi 2 000 m² křovin a vykáceno asi 16 ks vrb a jilmů. Otevřel se nám tak krásně výhled na přítok rybníka. Následně bylo lokálně vysazeno 20 stromů – javory, duby a třešně ptačky. Veškeré práce provedla společnost Povodí Vltavy.

REKONSTRUKCE PŘEČERPÁVACÍ STANICE

V prostoru čerpací stanice Lužany se nacházela akumulární podtlaková nádoba o užitném objemu 8,8 m³, dvojice vývěv a systém pneumatické dopravy splašků výtlačným potrubím do Přestic.

Strojní zařízení bylo na hranici provozního opotřebení a nevyhovovalo požadavku na další ekonomický provoz. Proto byla navržena a následně provedena náhrada tohoto systému systémem pneumatické dopravy splašků dvěma klasickými kalovými odstředivými čerpadly, schopnými na sací straně pracovat v podtlaku a náhrada stávajících kompresorů a rozvodů vzduchu.

Celkové náklady na tuto akci se vyšplhaly přes 1 600 000,- Kč.

REKONSTRUKCE TOPENÍ V KD V LUŽANECH

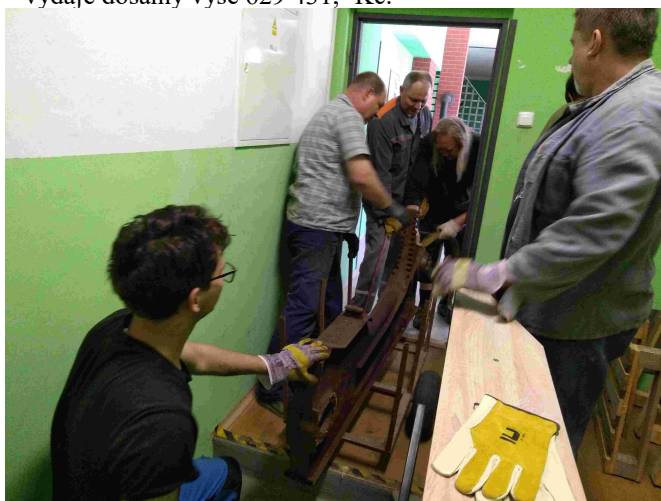
Dosavadním zdrojem tepla byl parní litinový kotel, který byl po technické stránce zastaralý, dožilý, předimenzovaný a nehospodárný. Objekt kulturního domu prošel kompletním zateplením včetně výměn oken, takže tepelná ztráta byla již rapidně snížena. Při rekonstrukci topení došlo k demontáži veškerého zařízení včetně parních rozvodů.

Jako nový zdroj tepla byl osazen nástěnný kondenzační kotel do 50 kW na zemní plyn. Vytápění je rozděleno do dvou okruhů – okruh vytápění sálu a přilehlých místností a vytápění restaurace včetně zázemí. Jednotlivé okruhy byly zakončeny u zdroje tepla na rozdělovači a sběrači. Ovládání kotle je zajištěno regulátorem v závislosti na venkovní teplotě a vnitřních teplot v určených místnostech. Kotel a systém je jištěn pojistným ventilem a tlakovou expanzní nádobou o obsahu 140 l.

Stávající litinová otopná tělesa byla propláchnuta a znovu použita. Byla opatřena růžicemi s odvzdušňovacími ventily, taktéž nová litinová tělesa, která jsme sehnali za minutu dvanáct, protože se přestala vyrábět. Otopná tělesa byla opatřena rad. ventily a uzavíratelným šroubením. Ventily byly vybaveny termostatickými ventily. V sále a v restauraci byly opatřeny hlavice s ručním ovládním.

Starý parní litinový kotel byl díky členům SDH demontován a zlikvidován ve výkupně železného šrotu. Tímto bych chtěla všem, kteří se těchto nelehkých prací zúčastnili, moc poděkovat a vážím si jejich ochoty.

Závěrem je nutno podotknout, že na tuto akci jsme získali dotaci z Programu stabilizace a obnovy venkova z Plzeňského kraje ve výši 350 000,- Kč, kdy celkové výdaje dosáhly výše 629 431,- Kč.

NOVÝ MĚŘIČ RYCHLOSTI

Od června 2022 je instalován nový měřič rychlosti u Osevy při příjezdu do obce Lužany od Měčina. Komunikace v tomto místě svádí řidiče k vyšším rychlostem již dlouho, proto jsme požádali Plzeňský kraj o dotaci na toto zařízení. Dotaci jsme získali a tak se celkové náklady ve výši 48 600,- Kč snížily o 31 001,- Kč.

BLAHOPŘEJEME/OBYVATELSTVO

Obecní úřad blahopřeje všem níže uvedeným jubilantům, kteří v 2. polovině letošního roku oslavili nebo oslaví výročí narození, a přeje jim do dalších let hlavně hodně zdraví, štěstí a rodinné pohody. V důsledku pravidel ochrany osobních údajů jsou uvedeni jen jubilanti, kteří s uveřejněním vyslovili souhlas.

ČERVENEC:

Magdalena Benediktová (80)
František Berka (77) – Zelené
Zdeňka Altmannová (86)
Naďa Horáková (76)
Miloslava Červená (82)
Marie Burianová (73)
Mgr. Jaroslav Matějka (92) – Zelené
Hana Kožíšková (70)

SRPEN:

Jaroslava Skálová (77)
Marie Langmajerová (71)
Jaromír Švyhla (73)
Václav Andrle (82)
Josef Němeček (74)
Václav Hodan (75)
Miloslav Krýsl (80) – Dlouhá Louka
Marie Tykalová (71)
Anna Andrllová (73)

ZÁŘÍ:

Jaroslav Krotký (70)
Václav Regner (74)
Milada Francová (74)
Eva Hodanová (73)
Zdeňka Kratochvílová (89)
Ing. Marie Benediktová (82)
Marie Švyhlová (70)

ŘÍJEN:

Jiří Pěchouček (70)
Václav Kožíšek (73)
Marie Racková (79) – Zelená Hora
Marie Volfová (76)

LISTOPAD:

Barbora Živná (85) – Dlouhá Louka
Jiří Dlouhý (74) – Zelené
Jiří Vojtěch (71) – Dlouhá Louka
Hana Zábršová (79)
Stanislav Strizel (77)
Anna Žižková (73) – Zelené
Jaroslav Wojnar (72)
Anna Klinerová (76) – Dlouhá Louka
Vlasta Pelíšková (71)

PROSINEC

Božena Vránková (78)
Jiřina Budková (92)
Jiří Kožíšek (70)
Josef Živný (79) – Dlouhá Louka
Věra Písařová (79)

POHYB OBYVATELSTVA V ROCE 2021

NAROZENÍ

Wild Jonáš z Lužan čp. 7
Nováková Tamara z Lužan čp. 87
Lišková Patricie z Lužan čp. 5
Bláha Martin z Lužan čp. 96
Bažantová Anežka z Dlouhé Louky čp. 57
Kolečkář Ivo ze Zelené Hory čp. 10
Šperlová Adriana z Lužan čp. 136

PŘÍSTĚHOVÁNÍ

Dražka Jiří do Lužan čp. 99
Němcová Stanislava do Lužan čp. 111
Volmut Karel do Zelené Hory čp. 8
Borovka Martin do Lužan čp. 3
Pšajdl Josef do Zeleného čp. 4
Zeman Libor do Lužan čp. 149
Zemanová Adéla do Lužan čp. 149
Zemanová Petra do Lužan čp. 149
Zemanová Veronika do Lužan čp. 149

ÚMRTÍ

Šnejdar Jaroslav z Lužan čp. 126	5. 1. 2021
Loudová Irena ze Zeleného čp. 6	4. 3. 2021
Rymus František z Lužan čp. 109	23. 3. 2021
Bertovičová Stanislava ze Zeleného čp. 10	8. 4. 2021
Vránek Josef z Lužan čp. 143	6. 5. 2021
Koktán Miloslav z Lužan čp. 122	13. 5. 2021
Burian Josef z Lužan čp. 26	28. 5. 2021
Smola František ze Zeleného čp. 23	8. 6. 2021
Kaňáková Zdeňka z Dlouhé Louky čp. 6	23. 8. 2021
Valvodová Drahomila z Lužan čp. 56	18. 10. 2021
Němeček Karel ze Zeleného čp. 6	5. 11. 2021
Bořilová Eliška z Lužan čp. 147	7. 11. 2021

VĚNUJME TICHOU VZPOMÍNKU NA ZEMŘELÉ SPOLUOBČANY.

ODSTĚHOVÁNÍ

Mikulecká Libuše z Lužan čp. 66
Havránková Eliška z Lužan čp. 102
Červená Eva z Lužan čp. 105
Skalová Ella z Lužan čp. 105
Fialová Daniela z Lužan čp. 120
Lešetická Veronika z Lužan čp. 7
Wild Jonáš z Lužan čp. 7
Franc Dušan z Lužan čp. 129
Housarová Veronika z Lužan čp. 89
Vlach Matyáš z Lužan čp. 3
Vlachová Pavlína z Lužan čp. 3
Vlachová Martina z Lužany čp. 3

OBYVATELSTVO - STATISTIKA

VĚKOVÉ SLOŽENÍ OBCE K 1. 1. 2022

Část obce: Dlouhá Louka

Pohlaví	0 - 5	6 - 17	18 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 79	80 - 89	90 - 99	100 +	Celkem
Ženy	3	14	9	6	16	3	6	3	1	0	0	61
Muži	7	9	8	7	13	3	5	3	0	0	0	55
Celkem	10	23	17	13	29	6	11	6	1	0	0	116

Část obce: Lužany

Pohlaví	0 - 5	6 - 17	18 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 79	80 - 89	90 - 99	100 +	Celkem
Ženy	14	26	22	25	38	26	33	29	19	1	0	233
Muži	13	32	22	29	35	41	32	17	4	0	0	225
Celkem	27	58	44	54	73	67	65	46	23	1	0	458

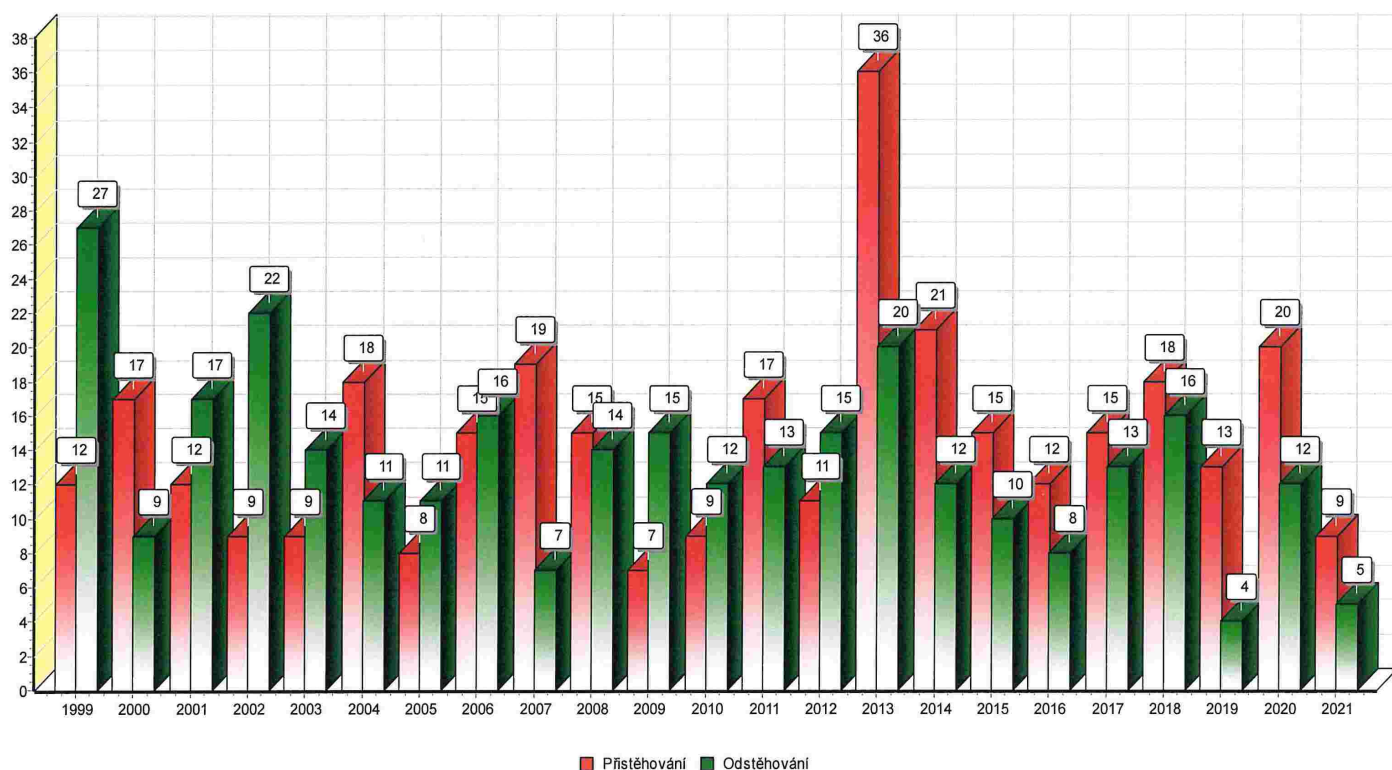
Část obce: Zelená Hora

Pohlaví	0 - 5	6 - 17	18 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 79	80 - 89	90 - 99	100 +	Celkem
Ženy	1	0	1	0	1	1	2	2	0	1	0	9
Muži	1	0	3	1	2	1	1	3	1	0	0	13
Celkem	2	0	4	1	3	2	3	5	1	1	0	22

Část obce: Zelené

Pohlaví	0 - 5	6 - 17	18 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 79	80 - 89	90 - 99	100 +	Celkem
Ženy	1	2	4	6	3	2	4	6	1	0	0	29
Muži	3	3	1	6	2	4	4	5	1	1	0	30
Celkem	4	5	5	12	5	6	8	11	2	1	0	59

SROVNÁNÍ POČTU PŘÍSTĚHOVANÝCH A ODSTĚHOVANÝCH

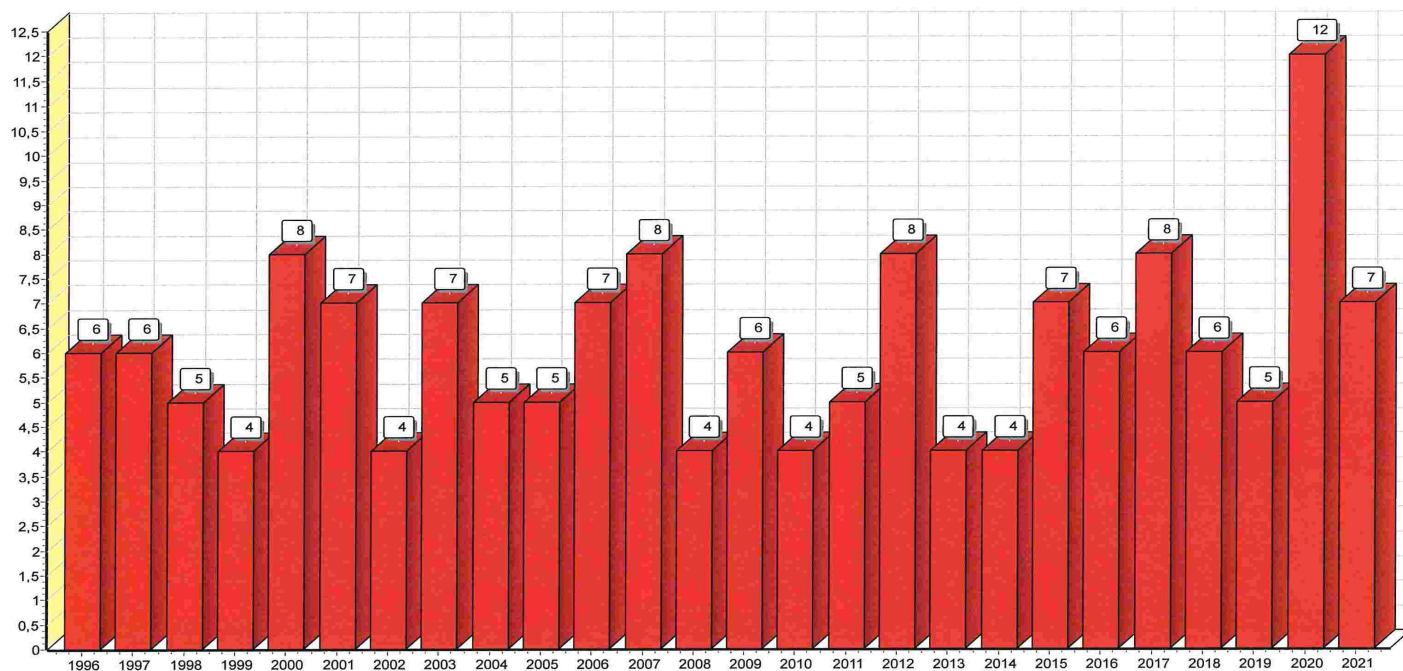

OBYVATELSTVO - STATISTIKA

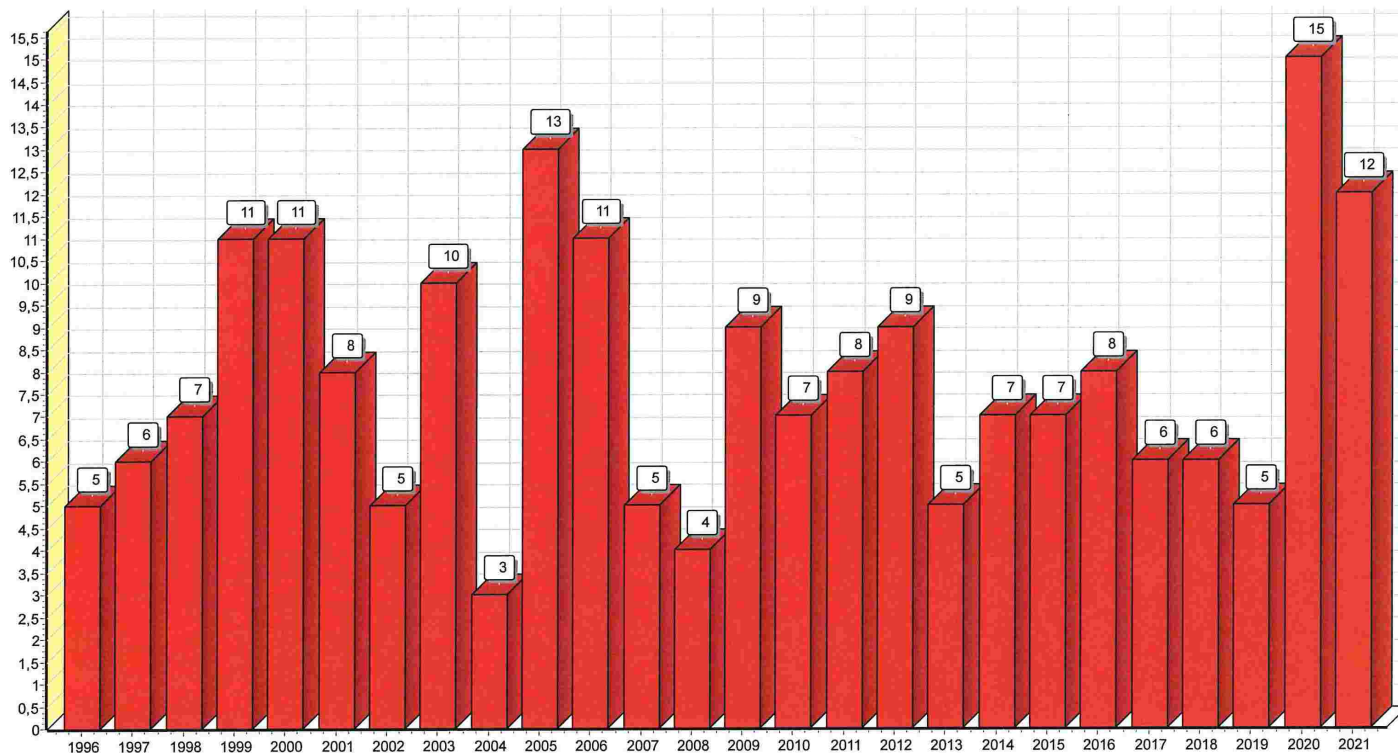
VĚKOVÁ STRUKTURA OBYVATEL

Část obce	Dospělí				Děti				Celkem	
	Muži		Ženy		Muži		Ženy			
	Počet	Průměr	Počet	Průměr	Počet	Průměr	Počet	Průměr	Počet	Průměr
Dlouhá Louka	41	42,77	48	42,76	14	6,02	13	8,92	116	34,54
Lužany	194	47,78	197	54,53	31	7,18	36	7,99	458	44,81
Zelená Hora	12	52,86	8	64,45	1	0,29	1	1,77	22	52,36
Zelené	25	53,98	26	51,51	5	6,72	3	8,1	59	46,56
Celkem	277	47,59	285	49,45	51	4,04	53	5,36	666	43,05

PŘEHLED POČTU NAROZENÍ V LETECH

PŘEHLED POČTU ÚMRTÍ V LETECH

TŘÍKRÁLOVÁ SBÍRKA

V sobotu 8. ledna a v neděli 9. ledna 2022 se uskutečnila pravidelná Tříkrálová sbírka v Lužanech a v Dlouhé Louce. Malí koledníci navštívili jednotlivá obydlí a díky vstřícnosti a laskavosti obyvatel vybrali v Lužanech částku 13 497,- Kč a v Dlouhé Louce částku 3 507,- Kč. Ve Farní charitě Přestice se vybrala ve 34 zapečetěných kasičkách celková částka 237 675,- Kč. Děkujeme všem, kteří přispěli, za velkou solidaritu s potřebnými.

DĚTSKÝ BÁL

Po uvolnění protiepidemických opatření jsme mohli uskutečnit pravidelný dětský maskární bál. V neděli 20. března 2022 se sešlo zhruba 60 dětí a 80 dospělých v sále Kulturního domu v Lužanech, aby si užili toto taneční odpoledne. Manželé Květoňovi měli pro děti připravené soutěže s odměnami a nechyběla ani tradiční tombola. Sál po dlouhé koronavirové odmlce opět praskal ve švech, a tak jsme rádi, že tato akce přinesla radost v mnoha dětských očích.

VELIKONOCE

K tradicím velikonočních svátků v Lužanech patří i pravidelná řehtání, kterých se zúčastňuje velké množství dětí. Po delší době jsme si Velikonoce opravdu užili i díky pěknému slunečnému počasí. Je dobré vědět, že koronavirus nám naše tradice nesebral a žijí dále.

VÝLET LOKET – KARLOVY VARY

Milí spoluobčané,

23. dubna 2022 jsme se konečně po dvou letech čekání vydali na společný výlet.

Přestože v autobusu zbylo ještě pár volných míst, na náladě to neubralo.

Naším prvním cílem byl nádherný hrad nad řekou Ohří, a to hrad Loket. Od zdejší paní průvodkyně jsme se dozvěděli spoustu zajímavostí, mnohé zaujala i sbírka mučičích nástrojů v hladomorně, či výstava porcelánu.

Při další naší zastávce v krásné restauraci Daliborka v Chodově jsme si odpočinuli, skvěle najedli a při kávě a moučnicku nabrali síly. I na focení celé naší skupiny došlo.

Po vynikajícím obědě jsme se pak autobusem vydali dále a za krásného počasí jsme si hezky po svých nejdříve prohlédli notný kus centra lázeňského města Karlovy Vary, pak už přišel čas na návštěvu zdejšího muzea Karla Bechera. Při jeho prohlídce jsme se dozvěděli celou historii značky, jak se tento nápoj vyrábí a například zhlédli i postupný vývoj lahví, do kterých se Becherovka stáčí a prodává u nás i v zahraničí. Na závěr jsme měli možnost ochutnat tento známý bylinný nápoj ve všech jeho variantách, včetně ukázky jeho podávání a míchání.

To byla poslední zastávka našeho výletu, při kterém nám počasí opravdu přálo. Pak už nás čekala jen cesta domů.

Doufám, že na další výlet již nebudeme čekat zase tak dlouho jako nyní a vyrazíme za dalšími společnými zážitky dle zvyku, opět s příchodem příštího jara.

Na závěr mi již jen zbývá popřát Vám krásný letní čas a prázdniny, se spoustou sluníčka a odpočinku.

Alena Hrádková

pokračování z minulé strany

HRAD LOKET

Kamenný královský hrad Loket, je více než 800 let staré sídlo, tyčící se na žulovém masívu, který obtéká řeka Ohře. Byl založen pravděpodobně jako pohraniční pevnost. Hrad je znám také jako místo věznění královice Václava, kdy za nepokojů proti králi Janu Lucemburskému nachází na Lokti útočiště královna Eliška Přemyslovna s malíčkým Václavem, pozdějším císařem římským Karlem IV. Přestože je zde ve svých tři letech vězněn, rád se na Loket v dospělosti vrací. Hrad sloužil králům, Šlikům a pánům z Plavna, loketským měšťanům a v 19. a 20. století také jako vězení. Krátce po roce 1989 byl otevřen pro veřejnost.

V markrabství hradu jsou umístěny exponáty z navrácených loketských sbírek. Pokochat se můžete nábytkem z třech předchozích staletí, starou loketskou lékárnou, dřevěnými sochami a plastikami. Na stejném místě je vedle vzácných minerálů k vidění také legendární loketský meteorit, o který se zajímal i sám Johann Wolfgang Goethe.

Několik pater studených a vlhkých kobek se dochovalo v nezměněné podobě z let 1822-1948, kdy hrad sloužil jako městské vězení. V hradním vězení naleznete také expozici utrpného práva. Toho se užívalo ve středověku k doznání obžalovaných. Jeho nejhrůznější formu - týrání mučícími nástroji - ukazují pohyblivé figuríny v životní velikosti dokreslené zvukovým doprovodem drásajícím uši.

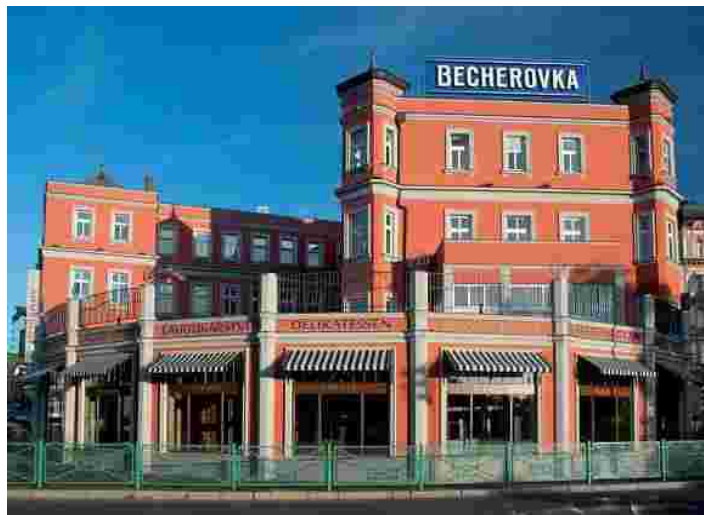

Návštěvníky zaujme rozmanitá expozice historických zbraní, chladných i palných. Součástí výstavy je také široká ukázka staré vojenské výstroje a přilbic. Netradiční zajímavostí jsou umělecky vyvedené střelecké terče. Stěny slavnostního sálu jsou ověšeny zarámovanými kopiemi dokumentů z historie hradu i samotného města Loket.

Unikátním hradním expozicím kraluje rozsáhlá sbírka porcelánu z 19. a 20. století, který byl vyroben v porcelánkách v Lokti, Horním Slavkově i jinde. Ke vzácným exponátům také patří vídeňské lázeňské pohárky z přelomu 18. a 19. století, ručně malované porcelánové hlavičky dýmek nebo také úplně první výrobek z loketské porcelánky. Expozici doplňuje sklo ze světoznámé karlovarské sklárny Moser.

Románská věž, vysoká 26 metrů, je nejvýraznější dominantou hradu Loket. Nabízí překrásný výhled do širokého okolí a ve svém čtvercovém půdorysu ukrývá pozůstatky obytné místnosti s krbem a prevětem (středověkým záchodkem) a loketského draka. Hradní rotunda (capella castri) zasvěcená sv. Anežce pochází z konce 12. století. Tehdy byla samostatnou stavbou v severovýchodní části původního románského hradiště. V dalších stoletích byla zastavěna do tělesa schodiště severního paláce a na své znovuzrození čekala až do roku 1966. S vnitřním průměrem pouhých 3,6 metru se jedná o nejmenší rotundu na světě.

pokračování z minulé strany

MUZEUM BECHEROVKY

Nově zrekonstruované návštěvnické centrum Becherovka se nachází v Karlových Varech, rodišti tradičního bylinného likéru. Historickou budovu "Steinberky" nechal postavit Jan Becher v roce 1867 a po více než 100 let sloužila jako původní továrna. V návštěvnickém centru jsme měli příležitost prohlédnout si historické lahve Becherovky a jedinečné předměty, které patřily rodině Becherů, jako je kniha receptů, ocenění z výstav, účetní knihy a mnoho dalších exponátů. Interaktivní část expozice nám umožnila prohlédnout si a nasát vůni bylinek a koření, ze kterých se Becherovka vyrábí; ochutnat karlovarskou vodu, která se používá k výrobě a pomocí VR brýlí se ocitnout přímo na stáčecí lince. V muzeu jsme poznali historii a dědictví Becherovky, její jedinečný proces výroby a tajemství obklopující slavný recept.

Po skončení prohlídky jsme navštívili obchod, kde jsme si mohli zakoupit lahev Becherovky spolu s originálním sklem nebo jakýkoliv jiný produkt z portfolio Jan Becher. Mohli jsme zde najít také mnoho dalších suvenýrů spjatých s Becherovkou, které jsou k dostání výhradně v tomto obchodě.

Moderní továrna Becherovky byla postavena v roce 2010 v karlovarské městské části Bohatice. K rozhodnutí přemístit továrnu z centra města tehdy přispěla stoupající poptávka po Becherovce. Díky nové nákladné hale, která je vybavená nejmodernější technologií, vzrostla výrobní kapacita o 40 %.

pokračování z minulé strany

Výroba becherovky:

Základem Becherovky je 20 druhů bylin a koření pocházejících z dalekých kontinentů i z okolí Karlových Varů. Přesná receptura je tajná, chráněna a předává se z generace na generaci. Konkrétní recepturu Becherovky znají jen 2 lidé na světě. Díky tomu, že míchají každou várku znovu, běžně dochází k drobným odchylkám barvy a chuti, které však neznamenají změnu v kvalitě. Směs bylin je přemístěna do tanků, v nichž je zalita lihem. Zde probíhá digerace – proces, při kterém se byliny za tepla macerují a posléze se nechají vystydnout.

Hotový výluh (digerát) putuje do míchacích kádí, v nichž se k němu přidává lih, cukerný roztok, voda a další ingredience. Vzniklý polotovar zraje několik týdnů až měsíců v kádích. Vyzrálý koncentrát je smíchán s posledními přísadami a dvakrát prochází filtrací, aby byla výsledná becherovka průzračná. Mezi filtracemi se produkt mrazí pro dosažení garantované stability. Předtím, než je becherovka stáčena do lahví, prochází laboratorním hodnocením. Pokud je v pořádku vzhled, vůně, chuť i kvalita etikety a lahve, nic nebrání distribuci do celého světa.

Zdroj: Muzeum Becherovky

STAVĚNÍ MÁJE

Je 30. duben a všude v zemi, samozřejmě i v Lužanech, se staví máj. Chlapci vybrali ten nejhezčí strom v obecním lese, špičku důkladně naroubovali, děvčata ho krepovými pentlemi ozdobila, včetně věnce a za pomoci silných paží byla slavnostně vztyčena. Večer se pak náležitě při ohýnku hlídala, takže zůstala pro záškodníky ochráněna před pokácením.

DIVADELNÍ KOSTÝMOVÁ ZÁBAVA

Koronavirová opatření způsobila, že Ochotnický kroužek v Lužanech přerušil zájezdová představení své nové hry Brouk v hlavě. V letošním roce jsme stále vyčkávali, zda tradiční maškarní bál uskutečníme, ale s ohledem na situaci, kdy by se sice bál mohl uskutečnit, ale návštěvníků by asi moc nebylo, jsme raději zvolili variantu letní. To znamená, že uskutečníme bál ve venkovních prostorách tak, aby se lidé nebáli přijít se pobavit. Naplánováno to bylo hezky, po obědě uspořádáme dětské odpoledne ke Dni dětí, poté bude fotbalové utkání a večer se na hřišti sejdem ke kostýmovému bálu. Do cesty se nám ale postavilo počasí a se svými květinovými nočními teplotami atakujícími 5° C by posezení venku nemělo tu pravou atmosféru teplého letního večera.

A tak se nakonec kostýmový bál uskutečnil v sále kulturního domu. Návštěvníků sice přišlo zhruba 70, ale neubralo to nic na dobré atmosféře celého večera. Na sále se sešly povedené kostýmy řeckých bohů, květinových dětí nebo kovbojů. Nechyběl prodej slaných tyčinek i dámská volenka s prodejem květinových věnců. Po půlnoci sešla kapela z jeviště a několik známých písniček zahrála spolu s Václavem Petrželkou na sále, kde si s nimi zazpívali všichni přítomní. Celý večer se nesl v duchu dobré zábavy a už se těšíme na další divadelní bál.

DĚTSKÉ ODPOLEDNE

28. května od 14,00 hodin proběhlo dětské odpoledne pro všechny děti, které měly zájem si zasoutěžit a získat tak několik nejen sladkých odměn. Začátek trasy byl v sadu u hřiště a postupně se děti dostaly přes soutěžní úkoly věnované povoláním až „k soudu“. Cesta zpět je zavedla opět na hřiště, kde obdržely špekáčky na opečení. Odpoledne se i díky počasí vydařilo a na závěr chceme poděkovat Obci Lužany a SDH Lužany za finanční podporu a všem, kteří byli na stanovištích, za jejich ochotu pomoci.

HISTORIE KNIHOVNICTVÍ

V dnešním příspěvku do Lužanského občasníku se chci zaměřit na historii knihovnictví v českých zemích a zejména na první knihovnický zákon.

V Čechách bylo v roce 1910 celkem 4 451 všeobecných přístupných lidových knihoven ve 3 243 obcích, tj. ve 42,4 % obcích, z toho 3 883 českých a 566 německých knihoven. Další 2 139 knihoven bylo budováno na spolkovém principu, to byly knihovny sokolské, matriční, hasičských sborů, národních obranných jednot, dělnických spolků apod.

Ještě za Rakouska-Uherska usiloval o vydání říšského knihovního zákona v memorandu vydaném v roce 1896 profesní knihovnický spolek „Österreichischer Verein für Bibliothekswesen“. Z české strany byl v té době připravován návrh zákona zemského.

Na počátku 20. století se požadavek na přijetí knihovního zákona objevuje jak v zemském výboru, tak i na sněmu Království českého. Toto úsilí podpořil v roce 1910 také sjezd českých knihovníků.

Od roku 1906 byl návrh zákona intenzivně připravován na půdě knihovního odboru Svazu osvětového a za Rakouska-Uherska bezúspěšně prosazován. První konkrétní návrh s důvodovou zprávou zpracovali L. J. Živný a J. Auerham a předložili jej 14. října 1918 knihovnímu odboru Osvětového svazu.

22. července 1919 přijalo Národní shromáždění Československé republiky zákon č. 430/1919 Sb., o veřejných knihovnách obecních. Navrhující poslanec Max Pilát odkazoval na tradici četby a na potřebu povznést vzdělanost lidu.

Zákon má 12 paragrafů a formu tzv. nařizovací. Nařizuje totiž politickým obcím, aby „na doplnění a prohloubení vzdělanosti všech vrstev národa zřizovaly veřejné knihovny s četbou vzdělávací, naučnou i zábavnou, která má skutečnou hodnotu“. Zákon pamatuje na národnostní menšiny, pro které má být zřízeno zvláštní oddělení všeobecné knihovny. Úplně vybudovaná knihovna se má skládat z půjčovny knih, čítárny časopisů a knihovny příruční. Zákon určuje, že každá obec bude náklady na zřízení a udržování veřejné knihovny hradit jako řádná obecní vydání – má být zachována zásada, že náklady budou určovány podle počtu obyvatelstva, a to ročně od 30 haléřů do 1 koruny na každého obyvatele. Díky tomuto paragrafu má Česká republika dodnes jednu z nejhustších sítí veřejných knihoven na světě.

Dva paragrafy jsou věnovány knihovní radě, kdy se doporučuje počet jejích členů 4-8, polovinu členů ustanovuje obecní zastupitelstvo, k tomu přistupuje jednatel místní komise, zbytek bude doplněn z pravidelných půjčovatelů posledního období. Funkce člena rady je čestná, neplacená a trvá dva roky. Rada se má scházet jednou za čtvrt roku, jmenuje knihovníka, vede finanční správu knihovny, rozhoduje na návrh knihovníka o nákupu nových knih a vyřazení nevhodných, stanovuje pravidla pro půjčování, hájí knihovnu vůči zřizovateli a ostatní veřejnosti, ročně podává obecnímu zastupitelstvu písemnou zprávu o své činnosti. Dále se v zákoně uvádí, že agendou knihovny je pověřen zvláštní knihovník, který má v knihovní radě poradní hlas. V obcích s více než 10.000 obyvateli má být plat knihovníka vyměřen tak, aby se knihovník mohl zcela věnovat jen tomuto povolání, v ostatních obcích má být stanovena odměna dohodou.

V prováděcím nařízení, kterým se stalo Nařízení vlády Republiky československé z 5. listopadu 1919, se popisuje účel a ráz veřejné knihovny, problematika menšinových knihoven, místnosti knihovny a jejich vnitřní zařízení, výpůjční podmínky, upřesňují se náklady na veřejné knihovny, podrobně je pojednán i poměr veřejných knihoven k jiným knihovnám.

Nařízení obsahuje samostatnou pasáž, věnovanou knihovním radám a knihovníkovi. Zde jsou uvedeny povinné kvalifikační předpoklady pro funkci knihovníka v obcích s více než 10.000 obyvateli. Jsou to: absolutorium střední školy a státní zkouška knihovnická po odborném jednoročním studiu. Knihovní zákon nepřímo podpořil vznik Státní knihovnické školy. Nařízení stanovuje minimální výši odměny v knihovnách v obcích s více než 5.000 obyvateli. Dále nařízení omezuje výhradní rozhodování knihovní rady ve věcech nákupu četby nebo v odborných knihovnických záležitostech ve prospěch názorů knihovníků.

Vydáním nového knihovnického zákona došlo k velkému rozvoji knihoven. Přispěly k tomu i v letech 1919 – 1920 schválené lidovýchovné zákony – o organizování lidových kurzů občanské výchovy, samozřejmě zákon o veřejných knihovnách obecních a zákon o pamětních knihách z roku 1920.

V obcích pracovaly osvětové komise, knihovní rada a letopisecké komise. Zákonné úpravy kodifikovaly živelný a rychlý vývoj knihovnictví a daly mu přesnější organizační formu, posílily hmotnou základnu a zajistily personální obsazení ve funkčních knihovnách. Zákon o knihovnách doplnil a kodifikoval vše prověřené, co vznikalo z iniciativy buditelských osvětářů. Díky postupné specializaci i zákonné opoře se zde začaly vytvářet knihovny organizované promyšleněji pro specifické potřeby: spolkové, školní, farní a obecní, později městské.

Knihovní zákon byl pak ve 30. letech obohacen i o zákon povinného výtisku, který vytvořil základ pro dnešní konzervační fond Národní knihovny ČR.

V současné době je u nás cca 5 300 knihoven, což znamená, že jedna knihovna připadá v průměru na 2 000 obyvatel. Knihovníci měli, mají a věrme i do budoucna budou mít nenahraditelnou a velmi významnou roli v kulturním vývoji společnosti.

Zdroj: Mgr. Helena Stejskalová, knihovna Jihočeského muzea

MÍSTNÍ KNIHOVNA LUŽANY – ROK 2021

V roce 2021 byla místní knihovna přístupná veřejnosti každé úterý od ledna do června a od září do prosince v době od 18,00 do 19,00 hodin. Místní knihovna Lužany sídlí v budově Obecního úřadu v Lužanech v čp. 25. O tom, kdy přesně byla knihovna v provozu a kdy byla uzavřena na základě nařízení vlády kvůli zabránění šíření nemoci COVID – 19, je popsáno níže.

Stav knihovního fondu v majetku obce k 31. 12. 2021 je ve výši 535 knižních jednotek, z toho je 76 knih žánru naučného a 459 knih krásné literatury. Náklady na nákup periodik – Přestické noviny a čtvrtletník Pod Zelenou Horou činil 370,- Kč. Za rok 2021 byla provedena výměna 3 knižních souborů z Městské knihovny v Přesticích s celkovým počtem 210 knih.

pokračování z minulé strany

K 31. 12. 2021 je registrováno 91 čtenářů, z toho čtenářů do 15 let je 12. Během tohoto roku navštívilo knihovnu 95 čtenářů, úbytek návštěv je dán uzavřením knihovny kvůli koronaviru. Webové stránky knihovny navštívilo celkem 1 516 virtuálních návštěvníků, zde se promítl fakt, že v období od května do listopadu byly webové stránky nefunkční. Čtenáři si vypůjčili 20 naučných knih pro dospělé a 832 knih beletrie pro dospělé, 58 knih naučných pro děti a 333 knih beletrie pro děti. V těchto počtech je již započítáno 775 prolongací – výpůjček, které se po měsíci fiktivně prodlužují a musí se též evidovat.

Knihovna Lužany zahájila provoz až od 15. 2. Do té doby byla uzavřena z důvodu nařízených protiepidemických opatření. Otevřena však nebyla na dlouho, díky vyhlášení nouzového stavu byla opět uzavřena od 1. 3. do 12. 4. 2021. Bylo to náročné jaro, čtenáři o všech uzavírkách knihovny a jejím znovuotevření byli informováni alespoň prostřednictvím webových stránek obce. Od 12. 4. pak byla již knihovna v provozu až do konce června. V září byla opět po prázdninové přestávce otevřena a tak zůstala až do konce roku. I tak byl patrný úbytek návštěvníků, zejména pak dětí. Knihy byly po celé období dávány do týdenní karantény a v knihovně vždy byla k dispozici dezinfekce. Samozřejmě pak byly nasazené roušky nejen u návštěvníků, ale také u knihovnice. V době uzavření knihovny byla nabídnuta všem čtenářům možnost navštívit knihovnu individuálně v době provozu obecního úřadu. Během prázdninových měsíců byly zapsány nové knihy, které získala knihovna darem od občanů.

Věra Petrželková

POUŤ V LUŽANECH

Oznamujeme, že tradiční pouťový víkend v Lužanech se uskuteční ve dnech 10. - 11. září 2022. Opět se můžete těšit nejen na pouťovou sobotní zábavu, kterou pořádá Sbor dobrovolných hasičů Lužany, ale také na víkendové otevření lužanského zámku, nedělní bohoslužbu, řemeslné stánky a atrakce pro děti. Podrobnější informace naleznete v letáčcích ve vašich schránkách.

VÍTÁNÍ OBČÁNKŮ

V sobotu 11. června 2022 se od 10,00 hodin na zámku v Lužanech v krásném interiéru Sálu Českého kvarteta uskutečnilo tradiční vítání nových občánek Obce Lužany.

Přivítány byly tyto děti:

Martin Bláha, rodičů Libora Bláhy a Terezy Šlezingerové
Anežka Bažantová, rodičů Radima Bažanta a Kláry Bažant Tisotové

Ivo Kolečkář, rodičů Iva Kolečkáře a Moniky Kolečkářové
Adriana Šperlová, rodičů Marka Šperla a Lucie Šperlové
Antonín Krejčí, rodičů Pavla Krejčího a Lucie Klinerové.

Foto: Josef Kubát

Různé:

Volební závazky roku 1972:

1) Šlechtitelský a semenářský podnik v Lužanech splnil svůj volební závazek a postavil ve svém hospodářském objektu ve dvoře čp. 1 novou, krásnou, moderní zařízení dnešní doby, závodní jídelnu, která vyvažuje pro zaměstnance ŠSP, ale i pro všechny místní občany a školní děti, kteří mají zájem – což dříve nebylo možné. Byla postavena v režii ŠSP částkou 850 000,- Kčs.

2) Kanalizace kolem zdi u rezervace zámku směrem k mostu. Tato akce je rozvržena na 2 roky a v roce 1972 byla splněna na 2/3. Rozpočtová cena 145 000,- Kčs. Hodnota díla 80 000,- Kčs, náklady 53 080,- Kčs. Brigádnických hodin odpracováno 1 766, z toho 660 hodin zdarma.

3) Ke zlepšení životního prostředí v obci v neinvestiční části od občanů na zlepšení údržby obce bylo získáno a odpracováno celkem 36 644 hodin. Průměrně na jednoho obyvatele obce jest 42 hodin a hodnota díla na zlepšení životního prostředí činí 549 660,- Kčs.

Tímto byly v celku volební závazky na rok 1972 splněny.

Ve večerních hodinách 3. dubna 1972, za docela klidného počasí se náhle propadla celá střecha obytného domu čp. 68, majitel je František Kasl z Borov, který měl v nájmu Josef Kuncel s početnou rodinou. Žádnému se nic nestalo a hned ráno se museli všichni přestěhovat do jiného bytu v čp. 40. Příčina havárie – starší domek s celým strouchnivělým krovem, který už nesnesl zatížení krytiny. Do konce roku stojí domek bez střechy a nikdo, ani majitel, nic nepodniká k odstranění závady. MNV vyzval majitele, který bydlí někde v pohraničí, aby závadu odstranil do ½ roku, jinak že bude celý domek zbourán MNV.

Také byl zbourán poslední hospodářský domek v obci, krytý slámou (doškami), měl popisné číslo 12 a byl jeden z nejstarších v obci. Majitel Pavel Bezděk si už dříve postavil na téže dvoře nový moderní dům. Toto čp. 12 dostal znovu Vránek Josef, který si postavil nový domek v roce 1972.

11. srpna v poledních hodinách zapálil vlak u Přestic „pod hlízou“ pšeničné pole patřící ŠSP v Lužanech. Za silného větru a suchého počasí přes úsilí požárníků a občanů, lehlo popelem 5 – 6 ha zralé pšenice. Škoda se odhaduje na 40 – 45 tisíc korun

Škola

Školní rok 1972/1973 byl zahájen 1. září v budově školy. Byla přítomna řada rodičů a zástupce MNV. Jako obvykle přednesli žáci 4. a 5. ročníku kulturní vložku a přivítali žáky I. třídy kytičkou květů.

Škola je opět trojtřídní, v první třídě bude vyučovat s. ředitel, ve II. třídě s. Havlová a ve III. třídě s. Kratochvílová.

Rozdělení žáků do tříd:

1. třída – 1. ročník 12 žáků
2. třída - 2. ročník 12 žáků
3. ročník 16 žáků
3. třída – 4. ročník 11 žáků
5. ročník 14 žáků

Celkem má škola 65 žáků.

Na škole došlo k 1. 9. 1972 ke změnám v učitelském sboru. Ředitelka školy Marta Fricová odchází do důchodu a na její místo byl jmenován s. Václav Kožíšek, ředitel jednotřídní ZDŠ v Kucínech, která byla k tomuto dni pro nedostatek žáků uzavřena. Také s. učitelka A. Novotná odchází a na její místo je přidělena s. Eva Havlová, dosavadní ředitelka školy ve Šlovicích. Na škole zůstává učitelka s. Zdeňka Kratochvílová.

Během prázdnin bylo všude vymalováno, takže se mohlo začít s vyučováním. V měsíci září se sešlo SRPŠ, znovu byl zvolen s. V. Hrabík jako předseda a jako člen poradního sboru při MNV s. Písař. Je obnovena patronátní smlouva se ŠSP a s. Česák, zaměstnanec tohoto podniku a zároveň předseda NF v obci, slibuje všestrannou pomoc.

Za osobního dohledu a pomoci předsedy MNV s. Tomana v měsíci září a říjnu bylo dodělána úprava šatny v přízemí školy a dána do užívání žákům.

V měsíci říjnu byl ukončen sběr léčivých bylin – bylo celkem nasbíráno 91,44 kg v celkové hodnotě 1 317,- Kčs. Tyto peníze jsou uloženy ve škole a slouží ke koupi věcných odměn nejlepším sběračům, vítězům sportovním, a příspěvek k návštěvě divadelních představení a školních zájezdů na konci školního roku.

13. listopadu sehrálo divadlo z Plzně v kulturním domě v Lužanech pro žáky zdejší školy a žáky z okolních škol, kteří byli sváženi autobusem do Lužan, divadelní hru pro děti „Veselý hrobař“.

Osvětová beseda v Lužanech uspořádala pro děti vánoční besídku spojenou s nadílkou vánoční, při které účinkovali všichni žáci zdejší školy. Radost byla veliká a nakonec zahrála pro všechny zdejší amatérská kapela „Lužanka“.

Šlechtitelská stanice Lužany

Plochy pěstovaných zemědělských plodin, dosažené průměrné hektarové výnosy:

Plodina	plocha	průměr výnos q
ozimá pšenice	106,44	38,50
jarní ječmen	78,90	41,50
ozimý ječmen	5	47,20
hrách	34,30	25,40
bob	8,25	29,20
kukuřice na siláž	108,37	386
seno luční	69,80	55,70

Nejvyšší výnos ozimé pšenice byl dosažen u odrůdy „Jubilar“ 59,39 q z 1 ha na poli „Ve vrčejích“ na ploše 9,25 ha. Nejvyšší výnos u jarního ječmene byl dosažen u odrůdy „Diamant“ 51,23 z 1 ha u Skočic na ploše 5,61 ha.

Stavy hospodářských zvířat a jejich užitkovost:

Stav skotu ke konci roku	473 ks
z toho krav	194 ks
průměrná doživost na 1 krávu a 1 den	8,17 l
průměrný přírůstek na 1 ks a 1 den	0,722 kg
roční dodávka masa	705,41 q
roční prodej mléka	542,120 l

Na zlepšení hospodaření s objemnými krmivly byla za novou farmou vystavěna II. silážní jáma pro kukuřici. Z nových technologií sklizně uvádím nový kombajn „E 512“ ke sklizni obilovin, který v tomto roce poprvé pracoval na našich polích.

ZPRÁVA O ČINNOSTI SDH DLOUHÁ LOUKA

Konečně je tu léto, slunce, pláže a prázdniny za rohem, přinutit děti ku rannímu vstávání do školy je v tuto chvíli téměř nadlidský výkon. Jak já tomu rozumím – při aktuálním stavu počasí to přímo láká někde k vodě, pivu, limonádě - namísto plnění pracovních povinností.

...a teď vás slyším – „co to mektáš za koniny?“. Svým romantickým rozjímáním jsem vás totiž chtěl pozvat a nalákat na koupaliště (požární nádrž) na Dlouhé Louce. V březnu jsme provedli vypuštění a kompletní čištění, přítok vody v květnu byl dostačující a díky nově vybudovanému přepadu je zajištěn bezproblémový odtok řas. Tedy nádrž je plná, voda je luxusní a opravdu teplá i pro ne-otužilce. V několika brigádách jsme provedli i údržbu okolí, opravu laviček a věříme, že si návštěvu u nás užijete, ať už na slunci, nebo v příjemných zákoutích ve stínu stromů. V blízké budoucnosti plánujeme ještě zprovoznit v prostoru nádrže dosud nepoužívaný vrt a pokračovat v rekonstrukci budovy požární zbrojnice, kterou jsme letos započali. Koupaliště je hojně využíváno nejen omladinou, ale i místním spolkem plavců, kteří se neohroženě vrhají do křišťálové vody téměř každý den. Moc nás těší, že toto místo ožilo a budeme dále pracovat ve spolupráci s Obcí Lužany na jeho dalším rozvoji.

Zatěžkávací zkouškou celého prostoru se stalo uspořádání „Dětského dne s hasiči na DL“, který se konal 19. 6. 2022. Původně jsme plánovali akci uspořádat na koupališti i u kulturního domu, ale předpověď počasí slibovala teploty atakující 36 stupňů, tedy jsme rozhodli zdržovat se po celou dobu poblíž vody. Taškařice to byla velká, mluvou mladších ročníků až „epická“, vše se podařilo na výbornou a vypadá to, že si užili děti i dospělí. Sešlo se odhadem 80 lidí, spousta dětí, pro které byla připravena dobrodružná stezka po Dlouhé Louce, ukázka hasičské techniky, včetně opravdového požáru domu, který pro děti vyrobil a bezúplatně věnoval místní truhlář pan Petr Bláha se syny, za což mu patří obrovské poděkování. Když jsme s panem Bláhou podobu domečku konzultovali, předpokládali jsme jednoduchou stavbu z truhlářského odpadu, ale namísto toho byla vyrobena krásná stavba (viz. foto), kterou bylo až škoda použít na spálení (obdržel jsem celkem 14 námětů na toto téma a nabídek na odkoupení).

O hašení požáru se postaraly pozvané dobrovolné hasičské sbory Přeštice a Lužan, které společně přijely na „ostrý“ zásah v plné výstroji a se zapnutými sirénami. Pro všechny děti a i mnohé dospělé to byl zážitek, vidět hasičský zásah naživo. Náš sbor měl v provozu obě čerpadla a staral se o zálohu, následnou dopravu vody pro doplnění cisterny a čištění požářiště. Po uhašení následovaly soutěže s hasičskou tematikou a ukázka techniky, včetně dýchacích přístrojů a vysokotlakého děla.

Na závěr hasiči udělali velký polštář z pěny, ve kterém několik hodin dováděli všichni bez rozdílu věku. Chtěl bych touto cestou poděkovat SDH Lužany a SDH Přeštice, jejich velitelům p. Liboru Bláhovi a Martinu Felixovi za ochotu a pomoc při organizaci a také všem členům a příznivcům SDH Dlouhá Louka za nepočítaně hodin, které jsme za poslední dny strávili přípravami. Zejména bych zmínil obětavost týmu, který se postaral o zprovoznění techniky – mnozí už by při problémech, které jsme měli, nad 50letým čerpadlem zlomili hůl, padlo mnoho nehezky slov, ale našim strojníkům se podařilo stroj zprovoznit do bezvadného stavu, takže při ukázce budil neskrývaný zájem a obdiv u hostujících sborů i přihlížejících diváků, kteří si mohli na závěr akce stříkačku vyzkoušet.

pokračování z minulé strany

Další velmi povedenou událostí bylo uspořádání májky a následně Pouťové zábavy dne 7. 5. 2022. Sál byl plný k prasknutí, místními i přespolními bylo zabráno každé volné místo. Dorazili hosté z Lužan, Skočic i početná delegace z SDH Kucíny, kterým jsme uspořádali spontánní prohlídku Dlouhé Louky, ukázali Škalku, hasičské zázemí a okolí naší krásné vsi. Bylo to velmi hezké setkání. Hudební skupina Fénix bavila tančící publikum do brzkých ranních hodin, loučíc se s námi sólem na violoncello klasikou od skupiny Metallica – Nothing else matters. Poslední návštěvníci odcházeli až za svítání. Doufejme, že příležitosti k takovým setkáním bude více – v červenci bychom rádi na oplátku navštívili pouťovou zábavu v Kucínech, na kterou nás osobně pozval starosta místního SDH.

Chtěli jsme se také zúčastnit hasičské soutěže v Prešticích dne 11. 6. 2022, nicméně termínově jsme se bohužel nesešli. Byli jsme požádáni velitelem okrsku, abychom pomohli rozhodčím – děkuji za ochotu a reprezentaci našeho sboru Aleně a Adrianě Loudovým, Karolíně a Báře Šimonovským, které se úkolu zodpovědně zhostily a dle slov našeho velitele byly „nejlepší a nejpřesnější rozhodčí na okrskové soutěži“.

Naše nejbližší plány souvisí s opravami a údržbou KD Dlouhá Louka a zázemí hasičské zbrojnice. Děkujeme Obci Lužany, paní starostce a celému zastupitelstvu za velkou podporu našeho konání. Myslím, že během jara jsme udělali spoustu práce (a užili přitom hodně sousedského veselí), takže si všichni zasloužíme prázdninový klid a do větších prací se pustíme zase až na podzim. Za celý náš sbor přeji hezké prázdniny, spoustu legrace, co nejméně spálených zad a lýtěk a „ať se daří“.

Za SDH Dlouhá Louka Robert Šimonovský

POSTUP PRACÍ NA DEMOLICI OBJEKTU V LUŽANECH Č.P. 40

Dům s čp. 40 v Lužanech, který vlastnila Nadace Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových stál v blízkosti dětského hřiště v parku u zámku. V letošním roce získala nadace demoliční výměr na tento objekt, a tak se ve fotografiích můžete podívat, jak samotná demolice od 2. do 11. 5. 2022 probíhala a jak vypadá místo dnes.

LUŽANSKÁ ŠKOLA

Základní škola

Stále plníme projekt Šablony III realizací projektových dnů a průběžným využíváním ICT techniky ve vyučování.

Pan Libor Marek navštěvuje naši školu se svými programy pravidelně. Ve spolupráci s ním jsme ve čtvrtek 3. února 2022 připravili projektový den *Středověké tajnosti*. Žáci si mohli prohlédnout a vyzkoušet přilby, zbraně, keramiku, oděvy, brnění a další artefakty z období středověku.

Dalšími projektovými dny byla „Povídání s paní Hudbou“ s paní Jitkou Šťastnou a slečnou Jitkou Šťastnou mladší. Celý den jsme zpívali, povídali si o hudbě a hudebních nástrojích. Nakonec jsme společně uspořádali malý koncert pro klavír a doprovod Orffovými nástroji.

Na další projektový den na téma *Vesmír* jsme se vydali 17. března 2022 do Techmanie v Plzni. Celý den jsme si povídali, hledali a zapisovali informace o vesmíru. Kromě diskuse s odborníkem, práce s encyklopediemi, děti také sestavovaly puzzle s vesmírnými náměty, prohlédly si různé modely a exponáty vesmíru, planet i různých astrofyzikálních jevů, zahrály si pohybové hry na téma *Živý vesmír*, zhlédly také projekci v zážitkové vesmírné kopuli.

Ve spolupráci s odborníkem z praxe paní Marií Hořkou jsme ve středu 13. dubna 2022 připravili projektový den *Jak jde poštovní doba a Velikonoce*. Žáci si vysvětlili, proč se vlastně Velikonoce slaví, jaké máme velikonoční zvyky,

přečetli jsme si velikonoční text, zarecitovali říkanky, naučili jsme se velikonoční písničku, závodili jsme v družstvech, ochutnali velikonoční perníčky.

Projektový den *Návštěva divadla* proběhl 20. dubna v Plzni v divadle Alfa. Po zhlédnutí pohádky „Spáčka a vřeten“ si děti povídaly se zvukaři a osvětlovači. Následovala prohlídka depozitáře loutek a beseda s výtvarníkem a uměleckým šéfem divadla.

Posledním projektovým dnem v tomto školním roce byl *Den v ZOO v Plzni* zaměřený na poznávání zvířat v zoologické zahradě. Na začátku jsme si všichni ujasnili pravidla a vytyčili směr procházky zoologickou zahradou. Poté jsme se rozdělili do skupin a šli na přednášku. Ve výukových programech byla pro děti přichystána živá zvířátka, pracovní listy *Slonů* a *Afrických zvířat*, ukázky různých zvířecích rekvizit, výukových karet Afriky, obratel žirafy, kly slonů, hliněných hnízd ptáků. Některé děti si informace zapisovaly a poté dostaly prostor pro různé dotazy a otázky. Kolegyně ze zoologické zahrady rády otázky zodpověděly. Po přednášce a ukázkách živých zvířat následovala procházka zoologickou zahradou, kde děti měly za úkol poznat všechna zvířata a něco málo o nich také povědět. Ve škole děti kreslily zvíře, které je v zoologické zahradě nejvíce zaujalo.

Dva projektové dny z nabídky občanského sdružení Mas Aktivios *Postav školu* v Minecraftu a *Programování microbitů* pro žáky 3. – 5. ročníku připravili lektori informatiky pan Valenta a pan Rejthar mladší. V aplikaci Minecraft Education Edition žáci během jednoho dopoledne postavili celou budovu naší školy. Výsledný virtuální model byl skoro k nerozeznání od skutečnosti. Při druhém dnu děti využily k programování stavebnice Microbit, ale vyzkoušely si i práci v systému Scratch.

Každoročně se zúčastňujeme Mezinárodní soutěže *Matematický klokan*, která vznikla přibližně v roce 1980 v Austrálii a od roku 1991 se rozšířila do zemí Evropy. Dnes se již této soutěže zúčastňuje na dva a tři čtvrtě milionu soutěžících z 30 zemí našeho kontinentu. Soutěžící jsou podle věku rozděleni do 5 kategorií: Klokánek (4. - 5. třída ZŠ), Benjamin (6. - 7. třída ZŠ), Kadet (8. - 9. třída ZŠ), Junior (1. - 2. ročník SŠ) a Student (3. - 4. ročník SŠ). Soutěží se ve všech krajích naší republiky v jednom termínu. Ve všech kategoriích soutěžící řeší 24 testových úloh, přičemž vybírá jednu z pěti nabízených možností řešení. Úlohy jsou seřazeny ve třech skupinách podle obtížnosti, za správnou odpověď získává soutěžící 3, 4 nebo 5 bodů, za špatnou odpověď se mu jeden bod strhává. Aby soutěžící nedosahovali záporných výsledků, dostávají na začátku 24 bodů, takže lze tedy získat maximálně 120 bodů. V kategoriích Klokánek, Benjamin a Kadet je na řešení vymezeno 60 minut čistého času, v kategoriích Junior a Student je doba řešení 75 minut. Letos jsme soutěžili 18. března 2022.

Celý rok čteme s dětmi knihy spisovatelky Petry Braunové. Přivítali jsme proto nabídku občanského sdružení Mas Aktivios na besedu s touto spisovatelkou.

Dne 17. května 2022 se prvníáci v rámci výuky prvouky seznámili s preventivním programem *Veselé zoubky od drogerie DM*. Drogerie dodala všechny potřebné materiály. Děti zhlédly film *Jak se dostat Hurvínkovi na zoubek*, pověděly si o zoubcích a o tom, jak o ně správně pečovat, vše procvičily na interaktivní tabuli, na závěr plnily veselé úkoly v pracovním sešitě. Jejich snažení bylo odměněno balíčkem, ve kterém objevily zubní kartáček s pastou, časovač na měření čištění zubů, žvýkačky a samolepky.

Ve čtvrtek 26. května 2022 jsme pro naše nejmenší žáky – prvňáčky připravili společně s knihovnicí, paní starostkou Věrou Petrželkovou **Pasování na čtenáře**. Děti musely splnit tři úkoly – vzbudit princeznu Knihomilu a uhodnout přesmyčku, složit z jednotlivých písmen jméno pohádkové postavy, přečíst úryvek z pohádky O Smolíčkovi. Splněním úkolů přesvědčily o tom, že jsou již skutečnými čtenáři. Po slibu byl každý žák mečem pasován na rytíře – rytířku Řádu čtenářského.

Žáci 3., 4. a 5. ročníku se v květnu a červnu vydali do Blovic na dopravní hřiště, aby si zopakovali dopravní předpisy a značky, které musí znát každý účastník silničního provozu. Děti se předvedly jako zdatní jezdci na kole, cyklistická helma byla pro ně samozřejmostí a snadno si poradily i s takovými nástrahami jako byly přechody pro chodce, železniční přejezd či různé komplikované křižovatky. V průběhu programu si vyzkoušely role řidičů nemotorových vozidel i chodců.

V letošním školním roce jsme zorganizovali plavecký kurz pro žáky 1. až 5. ročníku. Vyráželi jsme společně s žáky ze ZŠ Skočice autobusem pravidelně každé úterý již od února. Během deseti týdnů se plavci zdokonalili ve svých dovednostech a neplavci si úspěšně osvojili plaveckou techniku. Na finální desáté lekci byl celý kurz zhodnocen. Děti si odnesly kromě spousty zážitků také pochvalu a ocenění v podobě mokrého vysvědčení. Na závěr měli malí plavci přístup i do vedlejšího bazénu s tobogánem, divokou řekou a dalšími vodními atrakcemi.

Žáci 5. ročníku naší školy byli zařazeni do výběrového zjišťování výsledků žáků na úrovni 5. a 9. ročníku základních škol probíhajícího ve školním roce 2021/2022 v českém jazyce, matematice a v kombinovaných výchovách. Testování probíhalo v měsíci květnu.

9. června se naše škola zapojila do programu primární prevence **Zdraví dětem**. Žáci se dozvěděli, co je to vlastně „zdravá výživa“. Společně vytvořili myšlenkovou mapu, při které jsme si ujasnili, co přesně do zdravé výživy patří a co ne. Povíдали si o rozdělení potravin podle jejich původu, na živočišné a rostlinné. Důraz byl kladen na to, aby si žáci uvědomili, které potraviny jsou pro naše tělo prospěšné a proč, a naopak které jsou pro nás nezdravé. Také si ale vysvětlili, že mnohem více záleží na tom, jaký je člověk uvnitř, než na tom jak vypadá. V závěru žáci zpracovali získané poznatky a vytvářeli vlastní výživový talíř. Žáci 4. a 5. ročníku zkoušeli sestavit nákup na celodenní školní výlet pro sebe a kamaráda. Následně se jednotlivé pracovní skupiny pokusily vysvětlit postup při výběru a obhájit svoji volbu z hlediska zdravé výživy.

Všichni jsme se rozloučili se školní rokem 2021/2022 při každoročním slavnostním pasování předškoláků a rozloučení s žáky 5. ročníku. Slavnost proběhla 29. června, druhý den si žáci přišli pro vysvědčení a potom...HURÁ PRÁZDNINY!

Školní družina

Po vánočních prázdninách byl provoz obnoven také ve školní družině a my se mohli vrhnout na nejrůznější družinové aktivity.

Školní družina probíhá ráno i odpoledne a jejího programu se účastní všichni žáci školy. Vnitřní činnost je již tradiční: žáci se věnují společenským a karetním hrám, staví modely z různých stavebnic, skládají puzzle, čtou knihy a využívají hračky, které jsou vybavením školní družiny. Věnují se také hrám dle vlastní fantazie, zajímavým zpestřením bývá například hra na kavárnu. Procvičují i hlavičky plněním úkolů z časopisů. Pracujeme hlavně s časopisem Čiperka, který je distribuován prodejnami COOP, a s časopisem Materídouška, který školní družina každý měsíc odebírá. Plnění úkolů z Čiperky je již tradice, děti se snaží splnit co nejvíce úkolů a nasbírat co největší počet bodů. Všichni luštitelé jsou právem odměněni, ti nejlepší získají i drobnou odměnu navíc. Nejoblíbenější součástí Materídoušky jsou tzv. únikové hry, které děti moc baví a nad jejichž zadáním pracují především ve skupině.

Věnujeme se také tvořivé činnosti, která hodně podléhá ročnímu období a tematice konkrétního měsíce. Na počátku kalendářního roku jsme se věnovali právě příchodu nového roku, tvořili jsme zimní motivy, postupně jsme přešli ke karnevalovému tvoření, odkud byl už jen kousek k tvorbě jarních výrobků. Děti také vyráběly nejrůznější velikonoční dekorace a nazdobily nejedno vejce. Velmi je zaujala práce s gravírovacím perem, díky které si vyzkoušely udělat do křehkého vajíčka drobné otvory. Nechyběly ani výrobky pro maminky k MDŽ i ke Dni matek. Tematicky jsme do tvoření zakomponovali také pálení čarodějnic, Světový den včel a příchod léta. Nezapomínáme ani na zvířecí motivy v průběhu celého roku.

Činnost odpolední školní družiny se každý den odehrává i venku. V letošním roce jsme si pouze jedenkrát užili sněhové nadílky, zabavili jsme se ale i bez sněhu. Podle počasí a aktuálních podmínek jsme chodili na kratší i delší

procházky, během kterých jsme pobývali na různých místech v naší obci. Při pohybu venku využíváme také herní prvky na místním dětském a fotbalovém hřišti, na víceúčelovém hřišti zase zkoušíme různé kolektivní hry a jiné sportovní aktivity.

Ve školní družině probíhají i větší akce. V souvislosti s projektovým dnem „Středověké tajnosti“ na základní škole proběhl ve školní družině rytířský týden. Žáci plnili úkoly s rytířskou tematikou, povídali jsme si o středověku a celým týdnem se nesla výroba vlastního erbu. Erby byly nakonec ohodnoceny všemi dětmi a autor nejkrásnějšího si za své snažení právem zasloužil dobovou minci.

Na jaře si děti užily *Jarní stezku*, stopovací hru k rybníku, při níž odpovídaly na otázky spojené s tématem jara a Velikonoc. Doplnily a prohloubily si tak znalosti získané ve škole, především při výuce prvouky.

Tři větší akce proběhly v posledním půlroce ve spolupráci s kroužkem Šikovné ruce. První z těchto akcí byla 17. února - *maškarní bál*. Kromě přehlídky masek jsme si zatančili, zasoutěžili a celkově vydovářili. Odpoledne v převlecích si děti jako vždy velmi užily.

Další společnou akcí byl 29. dubna *výlet na Dlouhou Louku* spojený se stopovací hrou. Do vedlejší obce jsme se přesunuli autobusem. Celou obcí nás provedla stopovací hra, při níž jsme zodpovídali přírodovědné otázky i otázky spojené s obcí Lužany. Vědomostní otázky byly doplněny sportovními úkoly. Cílem byl poklad kapitána Černovouse, který předal sám kapitán. Protože byl poklad plný nanuků, byl zkonsumován hned na místě. S příjemně naplněnými bříšky jsme se potom vydali pěšky nazpět do školy.

Poslední společnou akcí v tomto školním roce bylo *pálení čarodějnic* uskutečněné 2. května. Společně jsme upálili papírovou čarodějnici, děti si opekly donesenou uzeninu a vydovářily se na trampolíně a na houpačce.

Den dětí 1. června jsme tento rok ve školní družině oslavili v pirátské náladě. Na školní zahradě byla pro děti přichystána stanoviště s rozličnými úkoly, díky jejichž splnění došli k tajné šifře. Jednotlivá písmenka šifry si děti zapisovaly do mapy pokladů. K písmenkům dospěly díky znalostem z matematiky, češtiny, musely přemýšlet logicky, ale i manuálně. Šifra je dovedla k pokladu plnému zlatých mincí a nanuků. Všechny děti si pirátský den moc užily.

Činnost školní družiny jsme završili výrobou zmrzlinových pohárů, které si děti samy vyrobily a ozdobily nejrůznějšími dobrůtkami. Rozloučili jsme se tak s tímto školním rokem, zhodnotili při té příležitosti naše snažení a chování a už se těšíme, co nám přinese rok následující.

Mateřská škola

Po vánočních svátcích, 14. ledna 2022, si děti vyzkoušely pokusy s ledem a tvořily ledové formičky. Naše zimní dovádění neslo název *Kouzla zimy*. Po celou dobu v našem ledovém království vládla ledová, ale veselá atmosféra.

Při projektovém dnu *Zvířátka v zimě* se 26. ledna děti učily s odborníkem z praxe pečovat o zvířátka v zimním období. Získaly nové poznatky o zimní přírodě a životě v něm formou prožitkového učení.

Projektový den na téma *Středověké tajnosti* vedl pan Libor Marek dne 14. února. Děti se přenesly do středověku, získaly poznatky o životě lidí v tomto období, mohly si osahat a vyzkoušet středověké zbraně nebo dětské hračky.

24. února se nesla naší mateřskou školou hudba a smích, to byl náš *Maškarní bál*. Děti se v tento den převtěly do princezen, princů, superhrdinů, ale i do zvířátek či kostlivců. Celé dopoledne probíhaly různé soutěže a děti si za jejich splnění odnesly domů sladkou odměnu.

8. března se v naší školce opět rozezněl zpěv. Při projektovém dni *Povídání s paní hudbou pro nejmenší* nás odbornice z praxe naučila různé druhy rozezpívání, s dětmi si zazpívala nejznámější dětské písničky. Ukázala nám různé druhy nástrojů, na které si děti poté mohly vyzkoušet zahrát.

Než jsme odešli na velikonoční prázdniny, zahráli jsme si **Velikonoční hru**. Celé dopoledne jsme všichni plnili úkoly v okolí mateřské školy. Na závěr děti hledaly sladkou odměnu od zajička.

V době od 12. 4. do 14. 4. 2022 byla naše mateřská škola uzavřena z důvodu výměny nábytku. Po návratu z velikonočních prázdnin čekalo na děti velké překvapení: **nový moderní barevný nábytek v celé třídě.**

Dne 20. dubna jsme při projektovém dnu mimo školu zhlédli v plzeňském divadle Alfa pohádku **Spáčka a Vřeteno**, která se nám velmi líbila. Ale to nebylo vše, co jsme v divadle viděli. Měli jsme možnost nahlédnout do zákulisí divadla, seznámili jsme se s panem osvětlovačem a panem zvukařem, zajímavé byly loutky ve skladu divadla.

Paní fotografka nás navštívila 21. dubna. Fotografovala děti z celé naší školy, někteří se fotili i se svými sourozenci nebo s kamarády, vytvořila nám také tablu pro mateřskou školu a základní školu.

S dětmi jsme si zahráli pohádku *O koťátku, které zapomnělo mňoukat* 6. května. Malí herci si zopakovali pojmenování domácích zvířat a jejich řeč, učili se trpělivosti, rozvíjeli svoji slovní zásobu a komunikaci.

16. května jsme vyjeli do Depa2015 v Plzni, kde pro nás jeho zaměstnanci připravili program *Vzhůru do oblak*, což byl další projektový den mimo školu. Formou prožitkového učení získaly děti poznatky o větru. V rámci připravených činností a pokusů si vyzkoušely, jaký by byl život bez větru, co vše vítr ovládá a jak ho lidé využívají ve svůj prospěch.

1. června jsme slavili *Den dětí*. Celé dopoledne nás provázely písně, hry a nejrůznější soutěže. Po náročné práci na děti čekala odměna ve formě sladkých balíčků.

Rodiče a přátelé školy nás navštívili 6. června. Připravili jsme pro ně pásmo básniček a písniček, hudebně – pohybové aktivity a na závěr jim zahráli krátké divadlo o zvířatech.

10. června jsme se zaměřili na naše zdraví a zdravé potraviny. Pro děti byl připraven program *Jak se Zdravík skamarádil s Jedlíkem*. Děti si v rámci akce poslechly úvodní pohádku, získaly poznatky o zdravém stravování, dozvěděly se, jak nezdravé potraviny působí na tělo,

zopakovaly si poznatky o ovoci a zelenině, na závěr dopoledne proběhlo relaxační cvičení.

28. června jsme se vydali s dětmi na výlet za exotickými zvířaty. Navštívili jsme plzeňskou **Zoo**. Děti se v rámci připravených činností naučily poznat rozdíly mezi domácími a exotickými zvířaty. Z výletu přijely s mnoha dojmy a zážitky.

Závěr školního roku jsme ukončili 29. června rozloučením s našimi nejstaršími předškoláky, kteří byli na školní zahradě pasováni na prvňáčky budoucími spolužáky ze základní školy.

Kroužek šikovných rukou – návštěva svatebního salonu v Prešticích

Končí školní rok a máme před sebou celé letní prázdniny. Všem přejeme jejich hezké prožití, plno slunečních dní a mnoho hezkých zážitků.

Zaměstnanci školy

Zámek Josefa Hlávky v Lužanech

bude v roce 2022 mimořádně zpřístupněn veřejnosti v těchto dnech:

5. 7. 2022 – 6. 7. 2022

Úterý + středa

23. 8. 2022 – 28. 8. 2022

úterý - neděle

10.9. – 11.9. + 17.9. – 18.9. 2022

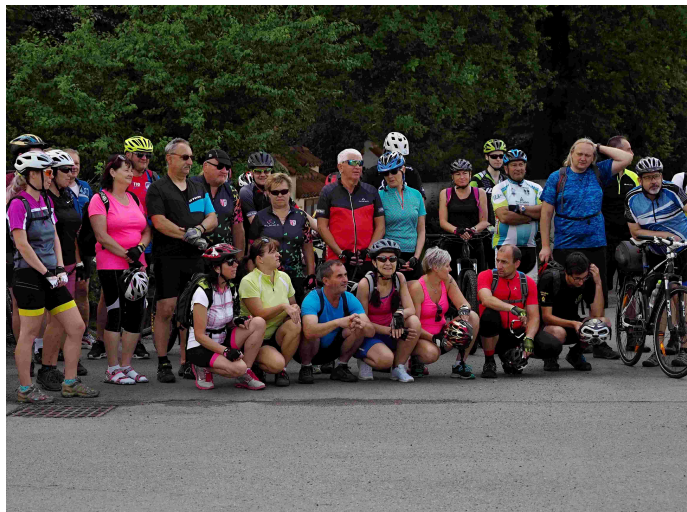
víkendy - Dny Evropského dědictví

Otevírací doba: 9⁰⁰ hod – 17⁰⁰ hod

Vstupné: 50,- Kč běžné

30,- Kč snížené (důchodci + studenti)

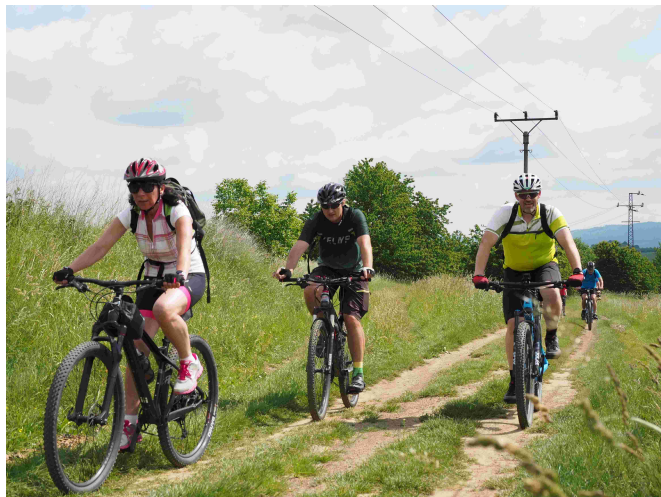
600,- Kč jubilejní rodinná vstupenka – součástí je publikace „Hlávkovy Lužany“

Šestnáctý půlročník LUŽANSKÉ PADESÁTKY, nejtvrdší cyklistické vyjížd'ky ve vsi, byl z důvodu hasičských oslav v Prešticích o týden přeložen a konal se tedy v sobotu 4. 6. 2022. Počasí bylo vyjížd'ce nakloněno – bylo krásně, tak možná i proto se tentokrát na start pod nákupní středisko postavilo 49 cyklistů.

bohužel způsobil i malé nedorozumění, kdy obsluha nezaznamenala objednávku dvou účastníků. Bylo to nepříjemné, ale touto neblahou záležitostí postižení účastníci to vzali sportovně, nasýtli se vlastní svačinou a směle pokračovali v cestě dále – jsou to opravdoví sportovci.

Cesta zpět pak vedla přes Líšinu na Křížový vrch, který řádně prověřil fyzickou zdatnost všech, kteří vyjeli až na vrchol, a nebylo jich málo. Byli ale i tací, kteří se na vrchol nepodívali, což organizátory LUŽANSKÉ PADESÁTKY vede k myšlence se v budoucnu k této dominantě Stodská ještě vrátit. Z Křížového vrchu se už jen lehce sjelo do Losiny u Chotěšova, místa další plánované občerstvovací zastávky. Ve Sportcentru Losina se cyklisti u příjemné obsluhy občerstvili a dozvěděli se, že se zde nachází velmi pěkný volnočasový sportovně kulturní areál, do kterého není z naší vsi daleko. No a pak již vyjížd'ka vstoupila do své závěrečné fáze. Cesta pokračovala do obce Vstíř, kde byla otevřená restaurace na hřišti, což některým žiznivým cyklistům přišlo k duhu. Ze Vstíře se pak jelo do Chlumčan a dále přes Zastávku, Žerovice, Skočice, až do Lužan. Cíl vyjížd'ky byl tradičně v naší malebné hospůdce, kde po vyjížd'ce vždy probíhá podojezdová konference. Obsluha byla vlídná, příjemně unavení cyklisti veselí a zážitků z nelehké cesty dost a dost - bylo tedy o čem si povídat až do pozdních nočních hodin. Je třeba ale též vyzdvihnout to, že tento příjemný večer byl obohacen o kulturní zážitek, který účastníkům konference zprostředkoval Pepa Havránek. Tento svěřepý cyklista totiž ovládá i hru na akordeon, čímž již tradičně dodává podojezdové konferenci ten pravý lesk. Co říci na závěr? Snad jen... počasí bylo krásné, jelo se pěkně, nikomu se nic nestalo, holkám to slušelo – pojedeme zas.

Drsná cesta vedla peloton přes Dlouhou Louku, Roupov, Chalupy, Čelákovy, až do Holýšova, do stylového US baru SIXTYSIX, který jsme v minulosti již jednou navštívili, a chutnalo nám. Zde se peloton nepatrně rozdělil, nikoliv ale z důvodu, že by spolu účastníci vyjížd'ky nechtěli dále pokračovat, nýbrž proto, že nasýtiti a napojit tak velký počet cyklistů se nedalo v krátkém časovém úseku zvládnout, i když obsluha byla vstřícná. Značný počet objednávek

KŘÍŽOVÝ VRCH

Podle spekulací archeologů stával na Vrabíně (dřívější pojmenování pro Křížový vrch) hrad, který byl zbořen. Vrabina byla podle dochované kupní smlouvy prodána Chotěšovskému klášteru roku 1243. V roce 1739 zde byl vybudován dřevěný kříž, který dal postavit tehdejší lesní na Vrabíně Jan Václav Eberle, a od té doby jsou dochovány záznamy o přílivu poutníků na tento kopec. Dne 27. srpna 1746 se tu údajně stal zázrak – kříž se za přítomnosti mnoha svědků obrátil. Tuto událost písemně potvrdil poštovník ze Stoda, který se pobožnosti sám zúčastnil.

Za války o rakouské dědictví bylo učiněno prohlášení, které mluví o výstavbě kostela sv. Kříže na Vrabíně, zůstane-li ušetřen chotěšovský klášter. A skutečně, mezi lety 1747 a 1756 zde dochází k budování kostela na popud chotěšovského probošta P. Křištofa Schmiedla. Při kopání se narazilo na staré zdivo, lidské kosti a další zbytky dokazující již předešlé osídlení. Nádherná stavba kostelíka byla provedena podle vzoru pražského kostela „Na Karlově“. Umělecká výzdoba a fresky byly dílem plzeňského malíře Julia Luxe. Uvnitř obsahoval čtyři přepychové oltáře. K poslednímu vedlo 18 mramorových schodů a zde byl také umístěn onen zázračný kříž. Kostel sv. Kříže se brzy stal vyhledávaným poutním místem, proto byl také vystaven hostinec s noclehárnou pro poutníky. Chotěšovský klášter, ke kterému tato farnost patřila, byl však reformou Josefa II. roku 1782 zrušen a s ním byl zrušen i kostel na Křížovém vrchu. Ten byl rozebrán na stavební materiál r. 1802. Po nádherném barokním kostele sv. Kříže zůstala pouze kresba.

Až roku 1862 byl dostavěn kostel nový, ke kterému posléze přibyla křížová cesta. Ke kostelu byla r. 1927 přistavěna také sakristie a po čtyřech letech, v r. 1931 také vyhlídková věž. Poté se kostel stává nejenom poutním místem, ale také cílem turistickým. Druhou světovou válku přežívá místo téměř bez úhony.

Roku 1967 došlo k obsazení Vrabinského vrchu Československou armádou – z oblasti se stal na dlouhá léta pro veřejnost nepřístupný vojenský prostor. Kostel sloužil jako ubikace pro vojáky a věž byla pozorovatelnou protivzdušné obrany. Vojáci zde vykonávali službu mezi léty 1973 – 1995. Po roce 1995 dochází k převodu majetku zpět do rukou církve, ale protože je Křížový vrch končinou značně odlehlou, celý areál se stal terčem vandalů a z budov, v již tak zbědovaném stavu, bylo rozkradeno a zničeno vše, co ještě do té doby přežilo. Kolem roku 2000 je definitivní zkáza kostela potvrzena zřícením střechy.

Za dnešní stav areálu můžeme poděkovat Mikroregionu Radbuza, za jehož podpory se roku 2004 opravila vyhlídková věž. Současným provozovatelem celého areálu je Město Stod, které celý areál postupně zvelebují a pořádá zde rozličné kulturní akce,

Zdroj: www.stopovacka.cz/krizovy-vrch

ČINNOST SDH LUŽANY

V polovině roku se k Vám opět vracím se stručnou zprávou o dění v našem sboru za první polovinu roku 2022.

Výbor se pravidelně schází každý měsíc a průběžně byly řešeny problémy sboru.

Otázku konání tradičního hasičského lednového bálu jsme nechávali dlouho otevřenou, nakonec ale v souvislosti s aktuální nákazovou situací výbor začátkem ledna rozhodl bál nepořádat.

Věnovali jsme se jiným činnostem, jako například návštěva členů slavicích významné životní jubileum, sem tam drobné práce v hasičské zbrojnici a průběžné údržbě hasičského zařízení.

V březnu jsem se jako starosta sboru zúčastnil shromáždění starostů sborů okresu Plzeň – jih v Jarově.

Dne 9. 4. jsme konečně uspořádali dlouho odkládanou valnou hromadu. Společně jsme zhodnotili činnost sboru za rok 2020 a 2021.

V květnu jsme na žádost obecního úřadu provedli demontáž a likvidaci starého kotle v kulturním domu v Lužanech. Na této poměrně náročné akci jsme odpracovali 80 brigádnických hodin a rovněž jsme tímto získali nemalou částku do pokladny sboru.

V červnu jsme se zúčastnili okrskové soutěže v Přesticích, která se konala poprvé po dvou letech omezení sportovních a jiných událostí v souvislosti s pandemií. Soutěžilo se v disciplínách štafeta 4x100 m a požární útok. Družstvo našich mužů obsadilo 4. místo ze šesti účastnících družstev, družstvo žen si vybojovalo první místo, když zvítězilo nad svými jedinými soupeřkami, ženami z Kucín.

Jako každý rok jsme se finančně podíleli na pořádání Dětského dne.

V sobotu 19. 6. 2022 se někteří členové zúčastnili dětského dne na Dlouhé Louce, kde předvedli ukázkou požární techniky společně se sbory dobrovolných hasičů Dlouhá Louka a Přestice. Soudě podle ohlasů byla tato akce podařená a přítomným se líbila.

Rád bych Vás, členové a příznivci hasičů, pozval na dvě akce, které proběhnou do vydání dalšího čísla občasníku.

První je pouťová zábava, na které bude hrát skupina MODUL. Měla by se uskutečnit 10. 9. 2022.

Druhou akcí je valná hromada sboru, která se dle plánu práce bude konat 10. 12. 2022.

Na závěr mi dovolu, abych Vám popřál příjemné léto, dětem hezké prázdniny a my už pomalu nahlížíme do roku 2023, kdy proběhne 140. výročí založení našeho sboru.

Ing. Václav Petrželka, starosta sboru

ZPRÁVA O ČINNOSTI ZA 1. POLOLETÍ 2022

Rok 2022 jsme začali s nadějí, že bude činnost TJ Sokol Lužany probíhat v obvyklejším režimu, než nám dovolila situace při omezeních v covidové době. Bohužel jsme ale byli nuceni v únoru zrušit sportovní ples. To však byla snad poslední špatná zpráva a začátek přípravy našeho mužstva mužů na jarní sezónu probíhal dle plánu.

Povedlo se i letošní sportovní soustředění, které se pro mužstvo mužů uskutečnilo v Lázních Kynžvart a my starší jsme s nostalgií uplynulých let uskutečnili sportovní pobyt pro 9 statečných v penzionu „U Zpěváků“ v Nových Hutích.

Zahájení fotbalové okresní soutěže bylo 26. 3. 2022. Po střídavých výsledcích, kdy nás často brzdil omezený počet hráčů, který byl v důsledku zranění a karetních trestů k dispozici, jsme nakonec skončili na děleném 11. - 12. místě s 26 body a skóre 49 : 65, a tím i příští rok budeme hrát okresní přebor.

Pro nastávající sezónu bychom rádi doplnili počet fotbalistů, aby mohl být tréninkový proces co nejefektivnější. Výbor TJ i trenér věří, že naše umístění bude v horní polovině tabulky. Materiální podmínky i sportovní areál jsou po loňské rekonstrukci v dobré kondici, a na domácí utkání byla návštěvnost 50 – 100 osob.

Začátkem roku jsme zahájili výstavbu kryté pergoly, která navazuje na stávající kabiny.

Protože bylo nutno odstranit stávající pískoviště, povedlo se vytvořit nové a to i díky daru dřeva od JUDr. Vladimíra Nováka. Pokud bude někdo mít chuť věnovat nějaké vhodné použité hračky, uvítáme doplnění stávajících.

Ted' v průběhu června je hotová hrubá stavba pergoly včetně střechy a jsou osazena okna. Tuto investiční akci bylo možno zahájit díky sponzorským darům firmy LEUZE Engineering czech s.r.o. v zastoupení Ing. Pavla Housara.

V práci se sponzory pak pokračujeme dále, kdy největší přispěvatelé jsou, vedle tradiční podpory Obce Lužan, firma AM-CME s.r.o. zastoupená Ing. Michalem Rathem, firma Akční nářadí Michala Krse, firma STABO Lužany Ing. Petra Boudy a další Pokud by měl někdo další chuť a možnosti přispět ať už finančně nebo materiálně, jsme připraveni další domluvě.

Myslím, že když se ohlédneme za uplynulým půl rokem, tak se spousta věcí povedla, a věřím, že to, co nás ještě čeká, dopadne také ku prospěchu všech zúčastněných – tedy hráčů, diváků a příznivců.

Ze TJ Sokol Lužany Petr Bouda

K VÝROČÍ ŽELEZNICE PLZEŇ-NÝRSKO

Dne 13. listopadu 1872 byla c. k. úřady vydána koncese na stavbu trati z Plzně do Železné Rudy přes Klatovy. Šlo o soukromý projekt společnosti Plzeňsko-březenská dráha. První úsek trati Plzeň-Nýrsko byl uveden do provozu 20. 9. 1876. Rok a měsíc nato byl zprovozněn druhý úsek trati z Nýrska do Železné Rudy s nejdelším tunelem na českém území (1747 m) a se dvěma kratšími tuneley. Doprava po celé délce trati byla zahájena 14. 11. 1877.

Výstava, která se konala v roce 2016 u příležitosti 140. výročí vybudování prvního úseku trati, tj. Plzeň-Nýrsko v Domě historie Přešticka, představovala mimo jiné prvních 11 železničních stanic na trase: Plzeň-Litice-Dobruška-Přeštice-Lužany-Švihov-Točnick-Klatovy-Bezděkov-Janovice a Nýrsko. O dnešních zastávkách se mohlo cestujícím jen zdát. Takže vlak měli lidé, hlavně škodováci, z některých obcí v okolí Přeštic docela „z ruky“. Z Borov a Vřesovic chodili na vlak do Lužan, z Červeného Poříčí měli nejbližší do Švihova, ze Dnešic a z Horní Lukavice museli do Přeštic.

Takto Karel Schwarz ve svých Pomněnkách zvětšil prvopočátky cestování vlakem:

„Když byla postavena dráha a začalo se jezdit, stála cesta z Plzně do Přeštic neb opačně asi 64 krejcarů, což bylo na tehdejší dobu dosti drahé a pro nás, studenty, bylo zajímavější jít pěšky...“ A že jízda vlakem nebývala žádná slast, o tom rovněž vydal své svědectví: „Drahou později jezdili jsme nejvíce jen v zimě. Ve vozech, do kterých se nastupovalo do každého kupé ze strany zvláště, topilo se v plechových kamínkách pro dvě kupé dohromady. Kdo seděl u kamen, nemohl horkem vydržet, kdo byl na opačné straně kupé, mohl zmrznout. Na každé stanici někdo vystupoval neb nastupoval, studený vzduch šel přímo pod nohy, konduktér každou chvíli přišel po postranních prknech u vagonů prohlížet lístky, otevřel a mrzli jsme, zavřel a pekli jsme se...“

Na území bývalého přeštického okresu činila délka trati 18,9 km a vznikly zde pouhé dvě železniční stanice – v Přešticích a Lužanech. Stavba dráhy probíhala v Přešticích v letech 1875-75. Přeštický kronikář Václav Sedláček zaznamenal, že staniční budovy postavil místní stavitel Václav Kovářík. První zkušební vlak s úřední komisí přijel do Přeštic 20. 6. 1875, a až do otevření tratě pro osobní dopravu všechny další vlaky se stavebním materiálem Přešticemi pouze projížděly. V této době také vznikla restaurace „Na Kosince“, kterou původně jako kantýnu pro drážní dělníky postavil podnikatel části dráhy „partafira“ Kosina. Přístřešek dostalo přeštické nádraží až v r. 1916. Stanice Přeštice vynikala v mnoha ohledech nad ostatní. Jako v jediné na trati zde bylo sídlo okrsku s traťmistrem. Frekvenci provozu osobních i nákladních vlaků dokládá údaj o jejich posunu manipulačními vlaky (z 24 hodin se 20 hodin posouvalo), a hlavně si zde parní lokomotivy doplňovaly zásoby vody. Vodojem, napájený vodou z řeky Úhlavy, byl umístěn přímo na nádraží, kde se v nefunkční podobě nalézá dodnes. Další vodojemy byly na Valše, ve Švihově (zde byl odstraněn) a v železničním depu v Klatovech. Později byl do Přeštic umístěn také telegraf, který časem vystřídal dálkopis s nepřetržitým provozem.

Vzdálenost mezi jednotlivými stanicemi bývala zpravidla značná, s výjimkou Lužan, které ležely pouhé 4 km od Přeštic. Tradovalo se, že se za zřízení staničního úřadu přimluvil zámecký pán Josef Hlávka. Pádným argumentem

byl zaprvé provoz místního cukrovaru, a za druhé sem byla zavážena vytěžená ruda z merklínské Stříbrnice. Z dráhy pendlovalo zpátky na šachtu uhlí. Nádraží v Lužanech tehdy neslo název Lužany v Čechách (od 1. 1. 1924 název zjednodušen na pouhé Lužany). Původní staniční budova byla ve střední části jednopatrová, po obou stranách pouze přízemní. Nástavba obou křídel rovněž do prvního patra byla provedena roku 1904. V 50. letech se železniční stanice prodlužovaly a Lužany se svými téměř 800 m se staly od r. 1955 nejdelší stanicí na trati. Unikátem je dochovaný originál Revizní knihy Lužan, používaný v období 1875-1950.

Stále se zvyšující využívání železnice nakonec vedlo ke zřizování zastávek mezi jednotlivými stanicemi, třebaže to někdy nebylo vůbec jednoduché. Prvními vlašťovkami byly zastávky Borovy a Červené Poříčí, které byly otevřeny v jediný den, a to 1. května 1902. Bylo tím korunováno mnohaleté úsilí obyvatel okolních vesnic. O první žádost na ředitelství drah, která byla opatřena 24 pečeti obcí (mezi nimi i obce Červené Poříčí), se zasloužili vřeskovští občané, hostinský a řezník Sušanka a starosta živnostenského společenstva Kaňák. Dopis jim zformuloval řídící učitel Berka. Na ředitelství drah v Plzni byli ovšem toho názoru, že je to zbytečnost. „Pro dva krejcarů poběhne sedlák raději dvě hodiny pěšky!“ Přislíbili ale, že škodit nebudou. Škodilo však Poříčí, které tajně rovněž podalo samostatnou žádost o zřízení zastávky. Obě žádosti byly zamítnuty. Po dvou letech se situace opakovala, a opět nedošlo ke kladnému vyřízení. Znovu se obě obce přihlásily o svoji zastávku po pěti letech. Tehdy konečně vyslalo ředitelství drah komisi, která zkoumala terén trati a měřila „zákonitou vzdálenost“ od Lužan. Situace jak v Borovech,

tak v Poříčí vyhovovala, ale zastávka mohla být povolena jen jedna. A také že povolena byla – Červenému Poříčí! Borovským to nedalo. Mlynář Karel Prokop začal znovu objíždět vesnice a sháněl podpisy na novou žádost. Ke schválení se předkládala po sedmi letech od podání první žádosti! Teprve s přispěním starosty okresu se konečně „změnil zákon“, a zřízení zastávky v Borovech už nic nebránilo. Měla však stát na opačné straně trati. V místě, kde dnes stojí, rostly totiž ovocné stromy náležející velkostatku. A ty se musely vykoupit, kus za dva zlatý. Byla zahájena veřejná sbírka, která však nestačila, a po postavení zastávky zůstal borovské obci dluh 600 K. Ale vyplatilo se. V roce 1936 vynášela zastávka v Borovech na trati Plzeň-Klatovy ze všech nejvíce. Dne 1. 10. 1911 byla dána do provozu zastávka Dnešice-Zerovice (dnes Přeštice-Zastávka). Zastávka byla postavena na katastru obce Zerovice, ale zerovičtí se údajně obávali finančního zatížení s postavením a udržováním čekárny. Když Dnešičtí tyto závazky převzali na sebe, zastávce bylo přiznáno jméno pouze Dnešice. V kronice nádraží Přeštice je název Dnešice-Zerovice zmiňován ještě v r. 1931 v souvislosti se sněhovou kalamitou: „... 12. březen 1931 přinesl tolik sněhu, že osobní vlak č. 1203 uvízl mezi zastávkou Dnešice-Zerovice v 1,5 m závějích a musel být doslova vykopán...“

Dva roky nato byla otevřena zastávka Chlumčany-kaolinové závody, vzhledem k zahájení práce v nově postavených kaolinových závodech. Těsně po skončení první světové války, na jaře 1919, byla zprovozněna zastávka Plzeň-nemocnice, která odlehčila plzeňskému hlavnímu nádraží a významně zkrátila cestu dělníkům a studentům, navštěvujícím školy v její blízkosti. Poslední otevřenou zastávkou na trati Plzeň-Klatovy byla zastávka Doudlevice, uvedená do provozu v létě 1921.

Věra Kokošková, Sborník Pod Zelenou Horou, č. 1/2016

STOPY MEGALITICKÉ PREHISTORIE NA PŘEŠTICKU – 2. díl

Rodová uskupení, později národy, přicházely a odcházely. Měnily se náboženské představy, rituály, uctívání bohové, ale i způsoby pohřbívání. Kostrové hroby skrčenců vystřídaly žárové pohřby v nádobách, nebo jen tak do země a později mohylové hroby. Kdo navštívil kamennou svatyni Stonehenge, jistě si všiml okolí poseté kopečky mohyl, kam jen oko dohlédne. Stejně vypadá krajina v okolí megalitických objektů Prahy, Plzně, či v okolí objektů typu „henge“ u Horního Metelska. Mohyly staromohylového období z poloviny doby bronzové jsou typické pro prehistorické svatyně u Milavčí na Domažlicku, nebo Svrčovce či Andělic na Klatovsku. Vyvýšené pohřební kopečky se zabudovanými pohřebními komorami jsou datovány do doby osídlení této oblasti mohylovou kulturou českofalckou, tedy asi do poloviny 2. tisíciletí před Kristem.

Stejného původu jsou mohyly v okolí místa předpokládaného stanoviště megalitického objektu u obce Zeleného na Přešticku. Satelitní či letecké snímky polí jižně od obce ukazují četné kruhové útvary půdorysů dnes již dávno zaniklých a rozoraných pohřebních staveb. Do dnešních dob zůstala zachována jen jediná pravěká mohyla u obce Zelené, a to díky soše sv. Vojtěcha, kterou na její vyvýšenině vybudovali místní obyvatelé roku 1842, jako náhradu za původní dřevěnou plastiku. Mohyla

pod sochou svěťce se v minulosti stala jedním z objektů, které byly v této lokalitě archeologicky prozkoumány.

Vědu zatím nezaujaly pozůstatky mnohem starší a významnější pravěké stavby v blízkosti obce Zeleného. Stavby z doby kamenné, která zanechala v blízkosti obce terénní stopy prehistorického kruhového zemního útvaru, snad dalšího objektu typu „henge“ na našem území. Raritní zemní útvar u Zeleného na Přešticku vykazuje podle odhadu průměr kolem 120 metrů. Přesné rozměry objektu i další údaje náleзовé situace by zjistil jen terénní archeologický průzkum. Svými rozměry by se pravěký objekt u obce Zeleného zařadil do běžného evropského průměru po bok anglického Stonehenge s průměrem „henge“ 130 metrů či našeho Horního Metelska s průměrem kruhu 114 metrů. Pravěká Evropa znala i mohutnější kamenné stavby, umístěné na rozlehlejších kruhových plochách. Například jihoanglické Avebury s průměrem zemního kruhu 480 metrů nebo slovenskou Holíč, kde kamenný megalitický kruh byl umístěn ve středu kruhové plochy o průměru 460 metrů.

Povrchový sběr horniny z polní plochy v místě stanoviště megalitického objektu u obce Zeleného hodnotil geolog RNDr. Karel Špaček jako velmi zajímavý. Na nevelké ploše nalezl promíchány fragmenty několika různých druhů buližníků. Úlomky horniny tedy nelze považovat za jednotný materiál, uvolněný z přirozeného výchozu. Nelze proto vyloučit, že různorodý křemenný metamorfizovaný buližník, ač místního původu, byl na toto místo kdysi dopraven z několika různých lomových lokalit. Zbytky kamene tedy mohou pocházet z dřívějších stavebních aktivit.

Jak přesně vypadala megalitická kamenná stavba, stojící původně uprostřed kruhové plochy „henge“ u obce Zeleného na Přešticku, nevíme. Jedním z posledních, kdo ji měl možnost spatřit, byl sv. Vojtěch v závěru 10. století při své křesťanské misijní cestě do těchto pohanských končin. Na pokyn horlivého šířitele křesťanství byla kamenná pohanská svatyně zničena. Tak jako řada dalších podobných staroslovanských pohanských modliteben, slovanských posvátných hájů a jiných prastarých kultovních kamenných památek naší prehistorie. Ne všechny zničené kamenné svatyně měly svůj původ v megalitickém období. Známe i mladší kamenné svatyně a obětiště vybudované kulturami knovízskou a milavečskou. Ale byly to především tisíce let využívané megalitické stavby, které jako první podlehly christianizaci (pokřesťanství) našeho území. Šířící se křesťanství neznalo s kamennými pohanskými objekty slitování. Kameny byly rozpalovány ohněm a polévány vodou, aby se rozpadly. Nejedna raně křesťanská kostel či klášter má ve svých základech kamenný materiál pocházející ze zničených megalitů. Katolická církev doporučovala „pohanské“ kameny vyvracet a zasypávat do vykopaných jam, aby bezbožné kameny zmizely zrakům pohanského obyvatelstva, a tak se lidé stali přístupnější novému křesťanskému víře.

Uctívání kamenů bylo považováno katolickou církví za těžký hřích a projev kacířství. Plošná likvidace pohanských, vesměs megalitických staveb, probíhala s nástupem křesťanství v celé Evropě. Již v roce 435 sv. Patrik, věrozvěst Irska, zničil keltskou národní svatyni Cromm Cruiaich. Kruhovou sestavu menhirů na východoirském pobřeží, patrně cromlech, sestávající z 12 vztyčených mnohatunových balvanů. Byla zlikvidována jako nežádoucí, ba přímo nebezpečná pro nově nastupující víru. Jak by nyní, jako turistická atrakce, byla užitečná irské ekonomice!

Není se tedy čemu divit, že i na našem území byly metody potírání starých náboženských kultů podobné. Horlivý šířitel křesťanství sv. Vojtěch, druhý biskup pražský z rodu Slavníkovců, při svých cestách z Prahy do Říma a zpět aktivně vyhledával pohanská centra. Vzdor místních slovanských obyvatel, zdráhajících se zatratit svá původní božstva a přijmout křesťanskou víru, se snažil zlomit nejen slovy, ale i činy. Nejlépe úplným zničením posvátných staveb využívaných k pohanským náboženským rituálům. Na místech pohanských tradic vznikaly první křesťanské kaple, kostely a kláštery. Často přímo na základech vyvrácených pohanských svatyní.

Misijní cesta sv. Vojtěcha západočeskou krajinou je dobře patrná podle názvů církevních staveb, spojovaných s jeho jménem. Přitom právě v okolí křesťanských svatostánků s názvem sv. Vojtěcha často nalézáme pozůstatky pradávných kamenných objektů. Za příklad může sloužit plzeňský kostelík sv. Jiří, původně klášter pro mnichy benediktiny, založený sv. Vojtěchem v roce 992 jako Kostelec Panny Marie, předchůdce Břevnovského kláštera v Praze. Ve svých základech má křemencovou horninu ze zničené megalitické svatyně. Také původní románská rotunda u Kounovských kamenných řad na Žatecku byla vybudována z materiálu megalitických kamenných řad. Podobně i kaple v Nebílovském Borku u Plzně s obrovským křemencovým kamenem uprostřed, snad také představuje pozůstatek původní prehistorické kamenné stavby. Kostelík se zázračným pramenem ve Vrčeni u Nepomuku se může pochlubit zbytky megalitických kamenů rozesetých v blízkém okolí. Léčivý vodní pramen a kostelík u Kasejovic s kamenným obtiskem světcova zkrouceného těla nezapře prehistorický význam tohoto místa. Již Balbínem zmiňovaný pramen navracející zrak v Milavčích u Domažlic je situován pod náhorní rovinkou s původní, již dávno zaniklou pohanskou svatyní. Vodní pramen a kaplička u Poleně na Klatovsku jsou také opředeny pověstmi o „vojtěšských kamenech“. Jen nedaleko odtud najdeme buližníkovou kamennou formaci opracovaných a rozmístěných mnohatunových kamenů u Svrčovce, která je také zjevně megalitického původu. Všechna tato místa jsou opředená legendami o působení a zázracích sv. Vojtěcha. Nesporně se jedná o místa pradávných kultů svatyní, obětíšť a především megalitických staveb. Ve výčtu lokalit prehistorických kamenných svatyní, na jejichž stopu nás přivádí někdejší misijní putování sv. Vojtěcha, zaujímá významné místo také obec Zelené na Přesticku.

Místní pověst vypráví o setkání sv. Vojtěcha se zástupem pohanů, spěchajících ke kopci Hora, v té době nazývaným Taneček, na jehož vrcholu se odehrávaly náboženské rituály. Světec svou plamennou rétorikou obrátil zástup nevěřících na pravou, tedy křesťanskou víru. Událost je datována do závěru roku 992, nejspíš do období tradičních slovanských oslav zimního slunovratu. Tedy do období oslav našich současných Vánoc.

Socha sv. Vojtěcha, stojící na pravěké mohyle z poloviny doby bronzové na rozhraní katastru obcí Zeleného a Nezdic, kdysi hleděla přímo na místo původní prehistorické kamenné stavby. Před sto lety urazili kamenné soše hlavu

odpůrci římského katolicismu. Stalo se tak téměř po tisíci letech, které uplynuly od zavraždění sv. Vojtěcha pobaltskými pohany. V obou případech přišel světec o hlavu pro svou víru. Pro tu víru, která kdysi nesmyslně srovnala se zemí pravěkou megalitickou kamennou památku zdejšího kraje.

Kamenné megalitické stavby plnily účely nejen svatyní, ale také pravěkých astronomických observatoří. Paleoastronomie, spojená s pozorováním hlavních nebeských těles a stanovením důležitých kalendářních dat, je jedním z dalších prokázaných funkcí megalitických objektů. Určení důležitých kalendářních údajů jednotlivých ročních období mělo zásadní význam pro rozvíjející se pravěké zemědělství. Především pro orientaci pradávných zemědělců v agrotechnických termínech a nevhodnějším rozvržení zemědělských prací. Proto i kamenná svatyně u Zeleného mohla být využívána jako sluneční či lunární svatyně.

Můžeme proto usuzovat, že hlavním sakrálním objektem u obce Zeleného nebyl vrchol blízkého kopce, ale pod ním se rozkládající kamenná stavba. Kopec mohl sloužit jako obřadní místo pohanských rituálů, ale spíše jako pozorovatelná či vyvýšené hlediště, z jehož prostranství mohli věřící sledovat pohyb slunce po obloze a směřování dlouhých zimních stínů vržených mohutnými kameny pod nimi se rozkládající megalitické svatyně. Na sklonku roku, v období slunovratu, kdy stálo slunce nízko nad obzorem, byly stíny kamenů pozorovány jako nejdelší. V následujících dnech se již opět začaly zkracovat. Slunce vystupovalo stále výš nad obzor a dny se začaly prodlužovat. Pro kněze příležitost povzbudit své věřící. A pro věřící důvod neztratit důvěru ve své kněze. Místní obyvatelé mohli společně oslavovat koloběh ročních období sledovat proměny přírody a popíjet medovinu. To vše pod patronací všemocných a všudypřítomných přírodních božstev v krásném přírodním prostředí u monumentální kamenné stavby. Spojení náboženských projevů animismu s každodenním praktickým životem zemědělské společnosti bylo po tisíciletí základem všech předkřesťanských kultů. Megalidy vytvářely pro duchovní život přírodních společenstev tu nevhodnější kulisu. Tisíciletími zvětralý megalitický kámen i dnes vyvolává u lidí silné emoce a romantické představy.

Víra v přírodní božstva, vyjádřená obřady v působivém prostředí monumentálních kamenných svatyní, odpradávná duchovně posilovala člověka v jeho nelehké existenci. Jistě tomu tak bylo i v případě kamenné stavby u Zeleného na Přesticku. Její zničení v zájmu nastupující nové víry nesli tehdejší obyvatelé jistě velmi těžce. Dnes vnímáme zkázu megalitických objektů jako nenahraditelnou ztrátu kulturních hodnot, dokladující mnoho tisíc let trvající kontinuitu prehistorického osídlení naší krajiny. Je proto nutné v zájmu nejen archeologů, ale celé naší společnosti zachránit poslední nenávratně mizející stopy megalitické prehistorie. Nejen v lokalitě u obce Zeleného na Přesticku, ale i na mnoha dalších místech naší vlasti.

Pavel Kroupa, čtvrtletník Pod Zelenou Horou